PROMIN

ПРОМІНЬ

РІК XI ЛИСТОПАД — NOVEMBER, 1970 ЧИСЛО 11

Second Class Mail registration Number 1925

ПРОМІНЬ

РІК XI ЛИСТОПАД, 1970 Ч. 11

Виходить раз у місяць

Видає

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

Редагує Редакційна Колегія

Редактор — НАТАЛІЯ КОГУСЬКА

Передплата в Канаді	$5.00
Передплата до інших країн	5.00
Поодиноке число	.50

Передплату висилати на адресу:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

PROMIN

No. 11 NOVEMBER, 1970 VOL. XI

Monthly Publication

Published by

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

Edited by Editorial Committee

NATALIA KOHUSKA — Editor

Subscription in Canada	$5.00
Subscription in other countries	5.00
Single copy	.50

Address:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти надіслані матеріяли. Дописи, які поміщуються також в інших часописах редакція не приймає — уникаємо повторювання.

Кольорові фота не придатні для ілюстрації, вони виходять темні і невиразні. Для виробу клішів просимо слати звичайні фотографії, плівок (негативів) також не

НА ОБКЛАДИНЦІ: Засніжена західня Канада.

„К. С."

В ЦІМ ЧИСЛІ:

В пантеоні духових провідників	1
Рекомендації Учительської Конференції	2
В. Єрмоленко — Софія Федорівна Ліндфорс-Русова	3
Т. Мосора — Значення „Рідної Школи"	6
Зоя Плітас — Мої зустрічі з Ольгою Петлюрою	7
Галина Мельник — Слово до молоді	9
Листування Ольги Кобилянської	11
О. Кобилянська — Мати Божа	13
G. W. Simpson — Why Learn Ukrainian?	15
Н. Кібець — По Сновидцю і полонині красній...	18
Г. Черінь — На ярмарку нашої столиці	19
Шкільна Рада в Саскатуні	21
Н. Кібець — Золотий жовтень	23
Відділ для дітей	25
Громадська і родинна хроніка	27
І. Вахна — Українська вишивка	31
Домашне господарство	32
Б. Биков — Цілющі коренеплоди	33
В. Партешко — Особливості харчування	33

ПРИДБАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Пані В. Остапяк — Торонто, Онт.	2
Пані Т. Копел — Торонто, Онт.	1
Панна Р. Фарина — Едмонтон	1
Пані Марія Костюк — Вінніпеґ	1
Пані Т. Дяковська-Лисей — Гримзбі, Онт.	1
Пані О. Мороз — Скарборо, Онт.	1
Пані К. Садова — Кемлупс, Б. К.	1

ВИДАННЯ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В ЦЕНТРАЛІ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

ВИБРАНІ ТВОРИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ — Видання КУК англомовне	$7.50
УКРАЇНЦІ В КАНАДІ — О. Войценко (англомовне)	$7.50
50-річчя ЗДОБУТТЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ — Др. Г. Яніївська	$0.75
МИСТЕЦЬКА КНИЖКА (укр. народні вишивки і взори)	$4.00
МИСТЕЦЬКІ СКАРБИ УКР. ВИШИВОК — С. Стечишин	$1.75
ТРИ СИЛЬВЕТКИ — Л. Білецький	$1.50
У ГОРАХ КАРПАТАХ — М. Ломацький	$3.50
ГОМІН ГУЦУЛЬСЬКОЇ ДАВНИНИ — М. Ломацький	$3.50
БЛИСКУЧА ЗОРЯ — Митрополит Іларіон	$0.50
Я ВЕРНУСЯ — О. Крамар	$0.50
ОСТАННІЙ ПРОРОК — Л. Мосендз	$6.00
УКРАЇНСЬКІ ХРЕСНІ ІМЕНА — Р. Ґаук	$1.00
НАВЧАЙМО ДІТЕЙ СВОЇХ УКР. МОВИ — Митрополит Іларіон	$0.20
РЕЛІҐІЙНІ МОТИВИ В ТВОРЧОСТИ Л. УКРАЇНКИ — Н. Когуська	$0.20
УКРАЇНСЬКА ЖІНКА В ХОРЕОҐРАФІЇ — М. Пастернакова	$3.00
ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ — в твердій оправі	$2.50
— в м'якій оправі	$1.50
ПРОҐРАМА НАВЧАННЯ У ДИТЯЧИХ САДОЧКАХ	$1.50
ПРОҐРАМА НА РІЗДВ'ЯНИЙ КОНЦЕРТ	$1.00
ПРОҐРАМА НА ДЕНЬ МАТЕРІ	$1.50
ПРОҐРАМА НА СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ Л. УКРАЇНКИ І О. КОБИЛЯНСЬКОЇ	$1.00
ПРОҐРАМА ДЛЯ МОЛОДШИХ ВІДДІЛІВ СУМК	$2.00
ПРОҐРАМА НА СВЯТО КНИЖКИ	$1.00
НАУЧКА — С. Пауш	$1.50

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

620 Spadina Ave.

Toronto 179, Ont.

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada.

ПРОМІНЬ

Vol. XI, ЛИСТОПАД, 1970 Ч. 11

В ПАНТЕОНІ ДУХОВИХ ПРОВІДНИКІВ

Серед письменників різних народів є такі, які виділяються з гурту своїх побратимів і стають улюбленцями — спочатку читачів своєї доби, опісля їх обирає собі нарід, як духових провідників. Їхні думки, наче світила, залишаються в творах для наступних поколінь. Це ті письменники, які мають візію майбутности, які розуміють глибини духового світу людини, великі гуманісти, які своїми творами дають вічні вартости, як свому народові, так і світові як такому.

Має таких світочів і український нарід: Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко, Михайло Коцюбинський та інші. До цієї плеяди належить і наша письменниця, дочка зелених гір Буковини, Ольга Кобилянська. Своїми творами вона здобула собі так багато тепла, уваги і невмирущої слави, хоч за нею ніколи не шукала. Завжди уважала себе тихою невидною робітницею пера і вірною дочкою свого народу. В цім останнім лежить найбільша вартість її письменницької праці.

В одній із розмови героїв повісті „Царівна" — Наталки з Орядином, героїня каже: „Я засуджую тих, що можуть більше зробити, як дбати про буденні цілі, або служать лише партіям. Чому не служити в спосіб гарний своїй вітчизні, або хоч свому талантові. Але ми — ні... ми не горді, ми наймити з природи і вміємо лише жалітися! Ненавиджу тих, що лиш проливають сльози, що не мають в собі тепла"...

І коли б ми не знали, що ці рядки писані ще у минулім столітті, ми думали б, що письменниця пише про нас, про наше сьогоднішнє.

У своїх творах О. Кобилянська велику вагу покладає на виховну працю жінки, на її освіченість, яка потрібна жінкам і в тій же повісті каже: „Пощо ждати жінкам з освітою аж на якісь вищі заклади наукові: І чи зможуть з них користати? Чи схочуть всі набувати фахову освіту? Саме фахове знання ще не чинить з людини людини, ні! Етичний елемент треба брати також на розвагу; треба його скріпляти, плекати. Скільки жінок проживає в таких закутках світу, в яких ані не зачуває нічого, ані не научується. Саме для таких жінок став би такий підручник справжнім добродійством..." Мова тут про порадник рекомендованих книжок для жінок, якими вони можуть доповнювати свою освіту.

Треба пам'ятати, що це були часи, коли українська жінка щойно добивалася рівних прав з чоловіками, вільного вступу до університету, до учбових інституцій, куди вступ їй був заборонений. Ольга Кобилянська належить до тієї нечисленої когорти борців за права і свободу жінки, за її участь у громадському житті свого народу.

Майже в кожнім творі письменниці провідною думкою є освіта жінки — в одних вона вказує на лихо, як на брак освіти, а в інших, тих що її мають, що набули може й самотужки, що від природи розумні, щирі, одверті — зустрічаються з грубістю, глумом і насмішками серед суспільства. Письменниця вірить, що лише освічена, свідома українська жінка, дружина, матір може піднести українську націю, змінити її характер, зняти п'ятно довголітньої неволі нашого народу та виховати сильну вольову і розумну людину, яка виборе свому народові державну незалежність.

Таким провідником і дороговказом стала письменниця і для нас українок, хоч і далеко від України. Скільки серед нас є тих, що залишились вірними свому народові, скільки серед нас є тих, що зуміли серед широкого багатого світу створити свій рідний світ, що збагатили його своїми великими рідними багатствами? Конкретну відповідь трудно було б дати, але є нас багато більше, як за часів письменниці. Ми не чужинці у широкому світі, але є серед нас чимало таких, для яких рідний світ став чужим, або вони стали чужинцями для нього. У творах О. Кобилянської знайдемо й таких — вона їх жаліє, вона їх засуджує і від них відвертається.

Ольга Кобилянська, як письменниця є для нас дороговказом, щоб ми ніколи не сходили з рідних доріг, але завжди всюди і все служили йому своєю працею, прикладом свого життя й як вона казала: „різьбити свій характер", щоб бути українкою, достойною посеред інших жінок вільного світу.

РЕКОМЕНДАЦІЇ
УЧИТЕЛЬСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВІДБУТОЇ У ТОРОНТІ 19 І 20 ВЕРЕСНЯ 1970 РОКУ

Учасники вчительської конференції, у якій узяли участь вчителі Онтарія і Квебеку, представники відділів КУК Торонта, Монтреалю Ошави, представники опікунів (спонзорів) рідних шкіл, батьківських гуртків і гості в числі 140 осіб — заслухавши програмових доповідів, винесли такі рекомендації:

I. **До громадських і духовних чинників:**

а) у якнайкоротшому часі скликати в своїх районах ШИРШІ сходини батьків і перевірити стан дітвори неохопленої рідними школами, та зробити все можливе, щоби та молодь знайшлася у рідних школах; Згідно із статистикою проведеною організаційним референтом Централі КУК інсп. І. Боднарчуком, нині відвідує рідні школи Онтарія і Квебеку 5,181 дитина замість 20,000, бо ж у тих двох провінціях живе поверх 100 тисяч українців.

б) зокрема слід зайнятися англомовною дітворою і для неї творити англомовні кляси,

в) просити церковну владу, щоби постійно пригадувала батькам про їх обов'язок посилати дітей до садків і рідних шкіл,

г) оподаткувати батьків у висоті $1.— річно, щоб уможливити ведення таких шкільних установ як Координаційний Центр Українських шкільних Рад т. зв. КЦУШР і Координаційних Шкільних Осередків (КШО),

д) просити наших Владик благословити працю шкільних катехитів, яких КЦУШР запросить до виготовлення програм навчання релігії і необхідних підручників на всіх ступенях рідно-шкільного шкільництва.

II. **Рекомендації до Координаційних шкільних чинників.**

а) Особливу увагу приділити розбудові дитячих садків і дошкільних кляс, бо вони дають дітям ОСНОВИ для української мови на ціле життя,

б) не редукувати кількакратного навчання в Рідних Школах ДО СУБОТНІХ шкіл тільки, бо така редукція не йде на добро учнів і не причинюється до підвищення рівня. Суботні школи можна відкривати тільки в крайньому випадку, але тоді навчання мусить тривати не менше 5 лекцій, інакше вчителі не будуть у стані покрити навчального матеріялу,

в) шкільні чинники вже тепер подбають про програми навчання для кляс 8 до 12,

г) шкільні чинники вжиють усіх можливих засобів для цього, щоби молоді вчителі включилися у працю рідно-шкільного шкільництва,

д) беручи до уваги постанову СКВОР про 12-річне навчання в рідних школах, інспектори шкіл є відповідальні за виконання тієї постанови,

е) КШО повинні подбати про те, щоби в поодиноких провінціях діяли стаціонарні педагогічні курси враховуючи теж і курси для учителів для англомовних кляс. Такі курси повинен фінансувати КУК.

є) КЦУШР повинен мати на увазі видавання педагогічного журналу,

и) двічі на рік організувати районові педагогічні конференції сполучені із семінарами для покращання навчального процесу,

й) при КШО необхідно зорганізувати методичний кабінет для опрацьовування шкільних програм, методичних матеріялів, шкільних посібників, наочного приладдя і уділювання практичних порад потребуючим вчителям.

III. **Рекомендації що до адміністрації і документації шкіл.**

а) Шкільні чинники уреґулюють перехід учнів від школи до школи окремим обіжником,

б) уреґулюють оплати батьків за навчання в рідних школах і зуніфікують платні вчителям,

в) впорядкують взаємовідносини між спонзорами, батьківськими гуртками, управителями і вчителями окремими обіжниками,

г) управителі шкіл повинні запровадити однорідну шкільну документацію за проєктом о. Т. Міненка, який вкоротці буде надісланий школами до вжитку,

д) КЦУШР подбає про забезпечення шкіл педагогічною прагматикою.

IV. **Загальні рекомендації.**

а) З огляду на брак кваліфікованих учителів, рідні школи з малим числом учнів

повинні об'єднуватись в одну більшу школу,

б) СЛІД ВИКОРИСТАТИ ВСІ МОЖЛИВОСТІ ПІДТРИМКИ РІДНИХ ШКІЛ СУБВЕНЦІЯМИ ПРОВІНЦІЙНИХ УРЯДІВ.

V. **Висновки з відбутого панелю.**

Всі члени панелю одноголосно ствердили, що рідна мова є передумовою національного збереження. У слід за тим ствердженням учасники конференції звертаються до громадських і духовних чинників, молодечих організацій і шкільних установ слідкувати за тим, щоб українська мова була розговірною мовою в домах, церквах, школах, організаціях і всіх українських установах. Слід на кожному кроці підкреслювати, що англійщення імен і прізвищ викликає у молоді почуття меншевартости.

Президія Учительської Конференції.

СОФІЯ ФЕДОРІВНА ЛІНДФОРС - РУСОВА

В цьому році припадає тридцять літ з часу смерти великої української патріотки, вченої, видатного педагога і громадської діячки СОФІЇ ФЕДОРІВНИ ЛІНДФОРС-РУСОВОЇ. Померла вона в Празі 5-го лютого 1940 року.

Минають роки і поза нашим бажанням час і нові події припорошують спогади про тих, яких, як зразок для наступного покоління треба вічно тримати в пам'яті. Тому час від часу треба згадувати про них. Вони все своє життя присвятили українській справі, боролися за краще майбутнє українського народу. Щоб наша молодь народжена поза Україною не казала: — „я ненавиджу українську мову і все українське", а задумувалась, чому український нарід не дивлячись на жорстокі поневіряння в минулому й тепер все ж таки існує і буде існувати, а це лише тому, що на щастя, тих, хто ненавидить сам себе не багато. Молодий український поет Борис Чіп пише так:

„Відблукало листя од гілля
Вигнанцями осені свавільної.
Суди — пересуди перевіявши,
Вітер в борозну його жбурля,
А весною нове покоління
В пружних соках вчує заповіт:
Падати — так під своє коріння,
А розтати — теж лишити слід".

Софія Русова з роду по батькові шведка по матері француска, народилася 1856 року на Великій Україні в родині великого землевласника Федора Ліндфорса в садибі Алешня тепер

Софія Русова

село Олешні, Ріпкинського району, Чернигівської області. Народилася вона в часи найтяжчого московського гніту над українським народом, в часи кріпацтва-неволі.

В своїому життєписі згадує Софія Русова свою няню українку, яка співала їй українські пісні та своїми оповіданнями знайомила її з тяжкою долею простого народу. Ніжним дитячим серцем відчувала мала Софійка кривду народу, серед якого жила і так полюбила його, що стала найкращою донею України. Коли Софійці було п'ять років прийшов указ (1861 року) про знесення кріпацтва, яке сотні літ тяжило над колись вільним, високо-культурним народом. Знесення кріпаччини змінило життя селян на де-який час. Воно поплило ширшою течією, стало начеб-то легше дихати, але дальший свобідний біг був зупинений так званим, „Валуєвським указом" (від імени міністра Петра Валуєва) з 20 липня 1863 року. Українська мова була заборонена, умови життя селян погіршали. Один вигляд кріпацтва замінився другим. Все це записалося в дитячій душі Софійки, чимсь, хоч мало зрозумілим, але якимсь надзвичайним.

Тим більше, що сестра Софії, Марія, як і інші молоді люди, що бачили бідування селян, хотіли допомогти їм, але дії їх були обмежені і в більшості життєвий їх шлях кінчався в Сибіру.

Всі ці події лишилися в спогадах малої Софійки і поклали в її душі той твердий фундамент, на якому ніколи не захиталася і не похилилася будівля цілого життя Софії Федорівни, будівля праці і пожертви для кращої долі українського народу прибраного за свій.

Юнацькі роки Софія провела в Києві, куди переїхав її батько, коли їй було десять літ. Будучи в ґімназії Софія Русова попадає в українське оточення, знайомиться з родиною визначних українців Старицьких і іншими українськими патріотами.

По смерті батька Софія Русова разом із сестрою закладають школу, а пізніше вона вже сама відкрила дитячий садок. Набуваючи досвід і будучи піонеркою дошкільного виховання дітей, а також позашкільної освіти дорослих, коло її знайомства з найкращими і найсвідомішими українцями поширюється, до того музичний талант зближує її з великим українським композитором Миколою Лисенком, у якого в той час збиралася майже вся київська українська молодь.

Не дивлячись на жорстокі царські утиски, праця для народу в тих часах набирала чимраз ясніших і виразніших форм. Огнене слово Т. Шевченка будило не тільки тугу за минулим, але звертало увагу на сучасне. Молодь ішла в народ, збирала розсипані серед нього скарби, записувала пісні, казки, перекази. І як пише в своїх спогадах Софія Федорівна Русова — „з'явилися перші бруньки нової національної свідомості".

На цьому полі народньої роботи пізнала Софія Федорівна молодого патріота Олександра Русова і стала йому вірною товаришкою і дружиною. Сватом молодої пари був Михайло Петрович Драгоманів, відомий український публіцист, історик, фолкльорист, громадський діяч. Дядько відомої української поетеси Лесі Українки, на яку він мав великий вплив, а весільним подарунком були для них „ЗОЛОТІ КЛЮЧІ" — Миколи Лисенка.

В перші роки їхнього подружжя в житті Софії Русової значне місце посідали політичні інтереси загально - російського характеру. Вона близько стояла до чернигівсько-київських кіл терористичної партії „Народна Воля" (гурток Лизогуба), робила для цих кіл різні послуги технічного характеру, була кілька разів арештована, просидівши в тюрмах біля двох років. Але захоплення революційними справами йшло в парі з цілком мирною культурною діяльністю, згодом політика її зовсім відпала і Софія Федорівна віддалася виключно культурним справам. Олександер Русов був настроєний більше на культурницький лад, твердо тримаючись української лінії в громадських справах.

В особах Олександра і Софії Русових маємо приклад високоморальних під громадським оглядом одиниць чужонаціонального походження на українській землі, що не схотіли бути чужинцями серед українського народу і скріплювати ряди гнобителів, а уважали для себе обов'язком вступити в ряди української національної інтеліґенції, щоб боротися проти гнобителів, щоб працювати над створенням умов нормального розвою духових і матеріяльних сил поневоленого народу на його питомій національній основі. В такому дусі вони виховували своїх дітей. Родина Русових за свою активність наражувалась на переслідування з боку царського уряду і постійних переміщень з місця на місце.

Коли Русов лишився без праці, Софія Федорівна намовила його купити шматок землі з наміром проводити трудове життя, щоб у цей спосіб зблизитися з народом і працювати над його національним освідомленням над піднесенням його культурного рівня та економічного добробуту. Шматок землі було куплено в Борзенському повіті й оселю, яка була заснована, назвали хутором Робінзона і на якийсь час вона стала притулком революціонерів, осередком не тільки культурно-української, а і народницької пропаґанди. Наслідків цієї необережності не довелося довго ждати. Під час безперервних арештів по вбивстві народовольцями царя Олександра II Софія Федорівна також попала в тюрму в осени 1881 року.

„..Тяжкі це хвилини — пише Софія Русова в своїх споминах — коли ворожа сила забирає матір і дружину від рідного огнища. Синові моєму було п'ять років, а донці півтора роки, вони не розуміли тієї трагедії, що була в серці мого чоловіка і моєму. А той жах, що світився в очах мого сина, був тою першою іскрою, що зробила його на все життя палким революціонером" (спомини, стр. 95).

З арештом Софії Русової в 1881 році починається безперервне ціле життя триваюче переслідування родини Русових, з гумором описа-

не О. Русовим в його споминах надрукованих в російському журналі „Билое" (1907) „Як крамолошукателі розшукували українофільство". Вічні переїзди з одного міста до другого були пов'язані із спеціяльністю О. Русова, що придбав славу першорядного організатора статистичних дослідів і здійснював їх на доручення різних земств і міських рад України: Чернигів, Київ, Одеса, Єлисаветград, Херсон, Катеринослав, Харків, Полтава — це тільки головні міста, де доводилось Русовим довший час чи коротший жити й працювати, часто роз'єднані, бо Софія кількома наворотами була арештована і сиділа в різних тюрмах, а по виході з тюрми вона не завжди могла мешкати там, де жив чоловік.

За кавцією в 10.000 карбованців Софію Федорівну витягнув з тюрми її брат Олександер і вона зимою 1881-82 р. виїхала в Одесу, де перебував О. Русов з дітьми, діставши посаду завідателя Статистичного бюра Херсонського губерніяльного земства. Одночасно він брав діяльну участь в житті Одеської української громади. Прибувши до Одеси Софія Федорівна також почала втягатися в місцеве громадське життя, між іншим беручи участь у злагодженні показника поступової літератури. Поетично описує вона в своїх спогадах час перебування в Одесі, особливо весняні прогулянки з дітьми на фонтани понад Чорним Морем. Та недовго ця поезія життя продовжувалась: на весні 1882 року її заарештували і перевезли до Києва. По кількох місяцях ув'язнення в київській тюрмі випустили її на волю під поліційний нагляд. Софія Русова поїхала до Єлисаветграду, де на той час перебував О. Русов з дітьми, проводячи перепис Єлисоветградського повіту.

В Єлисаветграді Русови мешкали у старого діда Карпа Тобілевича, батька славних діячів українського театру. Не встигла Софія Федорівна обжитися в цьому затишному поетичному кутку, як була виселена з Єлисаветграду і взагалі з Херсонської губ., бо губернія числилась під особливою охороною, і в ній не вільно було проживати піднадзорним особам.

Переїхала Софія Русова до Катеринославу і тут літом 1883 року знову була заарештована і на цей раз сиділа в тюрмі досить довго. Коли Софія Русова сиділа в Катеринославській тюрмі, діти її були під опікою сестри О. Русова Лисавети, овдовілої жінки великого землевласника Ілляшенка в селі Афанасівці, Новомосковського повіту Катеринославської губ., 60 верст від Катеринослава.

Лисавета Олександрівна, — пише в своїх спогадах С. Русова була дуже добра жінка і не маючи своїх дітей, оточила найбільшою любов'ю моїх. Що місяця вона привозила Мишу й Любу на побачення до мами. Миші було вже сім років і він з ненавистю ставився до жандармів, що раз-у-раз забирали у нього маму. А трьохлітня Люба, ще не розуміла політики, вона обіймала шию старого жандармського полковника (він давав дозвіл на побачення) і вимагала в нього одного: „Випустіть мою маму, пустіть мою маму..." (Спомини стр. 108).

В Катеринославській тюрмі почалася й літературна праця Софії Федорівни. Тут вона написала два нариси, матеріяли для яких дали спостереження над ув'язненими „уголовними" жінками („Діти тюрми" і „Дунька Криворучка") тоді ж видруковані в „Одесском вестнике". Зложила читанку „Книгу для дітей", що появилася потім друком у Києві, у виданні Йогансова, складала оповідання для своїх дітей (Спомини, стр. 107—108).

По 13-тьох місяцях ув'язнення Софія Русова під осінь 1884 року була випущена з тюрми під гласний догляд на 5 літ. Не маючи змоги з поліційних причин виїхати до чоловіка, що перебував тоді в Херсоні, вона якийсь час жила з дітьми в Афанасівці у сестри чоловіка і лише в 1884 році родина Русових зійшлася нарешті разом в Херсоні, де їм дали дозвіл замешкати.

Херсонське життя Русових було наповнене багатим культурним змістом. Тут склалася поважна українська Громада, основу якої творили статистики. Здавалося, що все йде добре, аж несподівано на голови Русових упала нова біда — їх виселено не тільки з Херсону, але й з Херсонської губ., як „небезпечних для ладу і порядку" людей (1888 р.).

Софія Федорівна з дітьми поїхала до Алешні, а її чоловік до Харкова. До Харкова Софія Ф. переїхала з дітьми лише в 1889 році. В Харкові Софія Федорівна скоро увійшла в місцеве громадське життя, брала діяльну участь у праці Харківського Общества Грамотности і видала під його фірмою ряд популярних книжок для народу (про Жанну д'Арк, Карла Великого, Сковороду) написала біографію Квітки-Основ'яненка, що була видрукован в збірнику його творів. Поза літературною працею збирала у себе шкільну молодь для читання творів українських письменників, улаштовувала публічні народні читання.

(Докінчення в наступнім числі).

ЗНАЧЕННЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"

Крізь так звану залізну куртину, що ділить вільний світ від царства московського комунізму, пробивається до нас з України нашого поселення час до часу розпучливий заклик нашої поневоленої а однак нескореної Батьківщини. Вона накликує нас до згоди, єдности, братньої любови та до залишення партійних незгодин.

Маючи окупантом закнебльовані уста, вона, та наша уярмлена Батьківщина покладає на нас великі надії, бо лише за посередництвом еміґрації вільний світ має змогу пізнати трагічне політичне положення нашого народу та нечуваний його соціяльний визиск з боку московської комуністичної системи.

Та не лише наша поневолена батьківщина доцінює велику вартість українських організацій у вільному світі. Знає її вагу також і наш ворог-окупант. Він за всяку ціну хотів би скреслити українське питання на міжнародньому форумі, але на перешкоді його хотінню являється українське зорганізоване суспільство, що з місця спростовує перед західним світом московські брехні і в правдивому, об'єктивному світлі представляє йому наші слушні домагання на право вільного й самостійного життя. Не дивниця отже, що перебування українців за границею, поза засягом кремлівської влади непокоїть окупанта і він докладає усіх зусиль, щоб нас послабити, розсварити, роз'єднати. Від процесу в Карльсруге занехав він мабуть тимчасово скритовбивчі морди, що їх він поповнював на провідних мужах української еміґрації, натомість в останньому часі висилає до нас свої делеґації, в склад яких входять наші рідно-кровні брати, що б з мандату Москви переконувати й заохочувати нас про зміни на краще та щасливе життя на Україні під опікою „старшого брата" із Москви. Про ті „зміни на краще" та „щасливе життя" на наших рідних землях знаємо ми самі із самої більшовицької преси, як також від поворотців із „родіни", що по роках гіркого розчарування вертають назад із комуністичного раю у капіталістичне „пекло". Яке ж отже становище заняти нам українцям в країнах нашого поселення супроти отих затій нашого гнобителя зглядом нас?

Відповідь наша ясна. Якщо ворог надає нам такого значення, що зганяє йому сон з його повік, то тоді нам треба ще більше об'єднуватись, організуватись та приєднувати собі чужинців у цілі обзнайомлювання їх із нашим політичним положенням, ясніше кажучи, ставати амбасадорами поневоленої України. Щоб вдержатись нам при українстві і не засимілюватись, тобто не стати погноєм для чужої ниви, ми мусимо всю свою увагу присвятити нашим дітям, нашій молоді, що мають змінити нас, заступити нас, після нас. Ясна річ, що доля тих українських дітей після Божого й людського права лежить в руках їхніх батьків. Родинний дім і рідні у ньому звичаї, українська атмосфера, рідна мова й рідна пісня у батьківській хаті мусять бути застосовані при патріотичному вихованні дитини, почавши вже від першого дня її народження. А коли вже прийде шкільний вік дитини, українські батьки, поза державною школою, повинні вписати свою дитину до найближчої Рідної Школи, що є зорганізована при церкві, чи національній установі. Тут треба підчеркнути, що світлички, яким останньо присвячується багато уваги створюють дитині українське середовище, дитина набуває основне виховання, зживається з українськими дітьми. Важливість Світличок є тимбільша, що деякі родини в своїй несвідомості замінили рідну мову на чужу.

У Рідній школі дитина навчиться того, чого не навчили її батьки у хаті. Навчиться рідної історії, рідної пісні, удосконалить вона рідну мову. Там вона довідається про те, хто вона, хто її батьки й про те, чому вона родилась на чужині, а не в Україні. В Рідній школі довідається дитина про героїчну боротьбу її братів та сестер за волю України і про гекатомби жертв, що їх зложили на вівтарі батьківщини її найкращі сини.

На годині релігії у рідній школі навчиться українська дитина пізнавати Бога, Його любити, Йому служити й покладати на Нього всю свою надію. В своїй школі позбудеться українська дитина почуття меншевартности в обличчі інших і стане повновартним членом свого суспільства, гордим на свою приналежність до великого, багатого своєю культурою українського народу.

Українські Батьки! Коли ви хочете сповнити свій батьківський обовязок зглядом Бога й Батьківщини, вписуйте своїх дітей до найближчої української школи. Шукайте, питайте за рідною школою й не доводіть до того, що б батьківський гурток при рідній школі питав за вами та за вашими діточками.

Мої зустрічі з Ольгою Петлюрою

Москва — 1915-17 рр.

Ми знали про тітку Олю ще з раннього дитинства. Вона приїздила до нас, буваючи в Україні. Але ясно пригадую зустрічі з нею вже за часів першої Світової Війни, коли ми зимою жили в Москві. Тоді в Москві перебувала теж і тітка Оля з донечкою Лесею. Також в Москві жила родина мого дядька проф. Степана Сірополко. Дружина дядька була кузинкою тітки Олі.

Пам'ятаю Ольгу Опанасівну, як вона гарно виглядала: висока, струнка жінка з посивілим пишним волоссям і чудовими чорними очима, які так тепло, привітно дивилися на нас через золоті окуляри. Вона завжди була життєрадісна, усміхнена і прихильна до нас, дітей. Її маленька донечка Леся була нашою улюбленицею і тітка Оля довіряла нам її, знаючи що ми добре доглянемо Лесю, та дозволяла нам з нею бавитися надворі. Тітка Оля любила одягати Лесю в українське убрання та розмовляла з Лесею лише українською мовою.

Київ — 1917-20 рр.

Друга яскрава зустріч, яку я так добре пам'ятаю, була вже в Києві після революції, коли вже українці прокинулися від довгого сну, звільнилися від московського впливу і зайнялися відбудованням давньої державности України.

В той час тіточка Оля все так само була гарна, енергійна, бадьора, повна віри в нашу перемогу. Вона була доброю товаришкою свого чоловіка Симона Васильовича і підтримувала його на дусі в ті тяжкі часи Визвольних Змагань. Вона жила дуже скромно, не вимагаючи від життя жадних розкошів, не вимагаючи від чоловіка більшої уваги, бо знала й розуміла, що найголовніше покликання Симона Васильовича було творення вільної незалежної української держави.

Ольга Опанасівна була великою українською патріоткою ще з молодих років і так від-

Ольга Петлюра

дано допомагала своєму чоловікові та пристосовувалася до тодішнього життя повного небезпеки та різних несподіванок.

В тих роках великого національного піднесення ми зустрічалися з родиною Петлюри в родині Сірополків чи у нас, в родині Равичів. Крім того, що Ольга Опанасівна була нашою тіткою, вона була теж доброю приятелькою моєї мами ще з молодости. До нас часто приходила тіточка Оля з Лесею. Ми завжди тішилися й приємно проводили час. Ходили разом на прогульки, співали українських пісень з Лесею чи слухали оповідань тітки Олі.

Прага — 1922-23 рр.

Переїздом з Варшави до Парижу тітка Оля з Лесею короткий час перебували в Празі. В їх невеличкому помешканні була я нераз. Там зустрічала багато тепла і любови від моєї тітки Олі. Вона старалася піклуватися мною — студенткою медицини, знаючи, що студенти живуть дуже скромна. Але вони й самі не жили в достатках.

Ольга Опанасівна була тоді вже цілком сива, але все ще виглядала чудово, молодо. Її бадьора, енергійна й поважна постать була повна ласкавости до людей, повна уваги й заохоти чимсь кожному допомогти.

В Празі була моя остання зустріч з тіточкою Олею. Потім мала я зв'язок з нею тільки листовно. Її листи завжди були бадьорі, хоч і переживала тяжкі часи: несподівана смерть улюбленого чоловіка від ворожих куль підступного ворога; затяжна хороба єдиної донечки, яка згасла в розквіті своєї молодости, недивля-

---

У ваших руках, українські батьки, лежить доля вашої дитини і доля майбутніх наших поколінь, що мають замінити вас на стійці українства. Від вас залежить, чи ваші діти за вашим старанням залишуться українцями вірними своїй Церкві й Батьківщині, чи може безвірними та безіменними Альбертінами, Карлітами, Нелідами та Росітами.

Т. Мосора

чись на постійне лікування й перебування в Пірінейських горах. Але Ольга Опанасівна не заламалася, а несла відважно й далі свій хрест, призначений волею Всевишнього, хоч і були хвилини, коли питалася Бога: :„Пощо ж мене, Господи, бережеш на світі?"

В своїх листах ніколи не нарікала на свою долю, не згадувала про своє слабе здоров'я. Цікавилася українським життям на еміґрації, розпитувалася про моє життя та всієї нашої родини, турбувалася долею своїх близьких. Коли я посилала їй невеличкі пакунки, то навіть сердилася, що витрачаю на неї гроші, які краще б вислала моєму братові чи його дітям. Вона була дуже скромна й невибаглива. „Хиба ж я дитина, що посилаєш мені подарунки!" — писала вона. Останні роки свого життя не могла сама писати — втратила зір, але диктувала листи до мене і за неї писала жінка, яка доглядала її чи ген. О. Удовиченко, в помешканні якого тоді жила. Отож, не забувала вона своїх рідних до кінця свого життя. Останній лист з Парижу вже був з повідомленням про її невиджаловану смерть разом з фотографією на смертному ложі.

Так відійшла від нас виняткова людина, віддана українській справі, надзвичайно доброго серця, яка несла великі терпіння з християнською покорою й повним самозаперечення. Вічна їй пам'ять!

Зоя Плітас

21-го травня 1970 р.

ПОДЯКА

Членкам Манітобської Екзекутиви Союзу Українок Канади складаю подяку за улаштування прийняття в мою честь в часі мойого переїзду з Вінніпеґу до Едмонтону. Мені було дуже приємно той вечір перевести з провінційною управою, якої головою є панна Теодора Гаврисишин, центральними представницями, і редакторкою „Променя" — пані Н. Когуською. Сердечно дякую за щирі побажання і за пам'ятний дарунок. Зокрема щиро дякую пані М. Мандзюк за гостинність в своїм домі.

Управі бажаю добрих успіхів в надходячому з'їзді і корисних нарад в плянуванню праці на майбутнє.

М. Керніцька.

50-літній Ювілей о. Протопресв. Володимира й Добр. Леонії Слюзарів

Монтреал, Кве.

В травні, дня 31 1970 ро монтреальська громада Св. Софії урочисто відмічувала ювілей 50-ліття подружжя Впреп. о. Протопр. Володимира і доброд. Леонії Слюзар величавим прийняттям, яке відбулось в місцевій парохіяльній залі.

Це урочисте відзначення збігалось з 46-літтям священичої і громадської діяльности. а з того 44 роки у громаді Св. Софії у Монтреалі. Поруч о. Володимира в народній громадській праці завжди стояла його дост. дружина добр. Леонія.

Обширні описи урочистостей були поміщені в „Українському Голосі" і „Віснику".

Журнал „Промінь" офіціоз Союзу Українок Канади, якому Леонія Слюзар віддала багато годин праці, прилучується до тих численних вітань, побажань і просить Бога, щоб зберігав Впреп. о. Володимира і добр. Леонію Слюзарів у повнім здоров'ї і силі продовжувати далі ту виховну ідейну працю на нашім церковнім і народнім полі. На многая літа!

Галина Мельник

СЛОВО ДО МОЛОДІ

Цю доповідь виголосила пані Галя Мельник з Монтреалу під час Драматичного Фестивалю Мол. від СУМК, який відбувся в квітні, 1970 заходом Схід. Екз. СУК.

Коли я одержала запрошення від Східної Екзекутиви Союзу Українок, щоб загостити до вас на ваш Фестиваль, і бути одною із суддів та сказати до вас коротке слово на бенкеті, я прийняла це запрошення з певним питанням, „Чи знайду я моїм словом дорогу до вашої душі?"

В першу чергу висловлюю мою подяку за уділену мені честь і нагоду загостити до вас та поділитись своїми думками, а в другу чергу складаю признання і подяку голові Східньої Екзекутиви, пані Орисі Сушко, за її відданість і присвячення уваги великій і важливій програмі, яку вона постійно проводить при помочі своїх членкинь, у вихованню членів молодшого СУМК-у.

Будучи матір'ю, учителькою, а свого часу довголітною СУМК-івкою, а тепер членкою С. У. Канади, та нашої Святої Української Православної Церкви — мені, як кожній українській матері лежить на серці добро виховання нашого молодого покоління, — головно у теперішні часи!

Дорогі Сумківці! Перед вами напевно дуже часто постає три питання: ХТО ТИ Є? — КУДИ ТИ ЙДЕШ? — (кво вадіс) — і — ЯКА ТВОЯ ЖИТТЄВА ЦІЛЬ? Не раз ви чули вислів: „Стоп де ворлд, ай вонт ту ґит оф!", або в українському перекладі; „Задержіть рух світу, бо я хочу злізти з нього!" Світові події йдуть тепер шаленим темпом вперед. Кожного дня говориться про нові експерименти у всіх галуззях науки, нові досліди, винаходи і здобутки. Взагалі людині неможливо слідкувати за всім. І в цьому шаленому темпі людина часто забуває про себе. А її треба часом „задержатись" в цьому круговороті і на хвилину висісти з нього і спитати себе: „ХТО Я" — КУДИ Я ЙДУ" — і „ЯКА МОЯ ЖИТТЄВА ЦІЛЬ"?

На перше питання: „ХТО Я Є", можна відповісти — „Я є Божа дитина, тому маю певні обов'язки перед Богом: :— вірити в Нього, щиро молитись до Нього, просити в Нього здоров'я для своїх родичів і за себе, та за своїх учителів і провідників. Просити в Нього щоб остерігав від всякого зла та лихого товариства. А за всю цю поміч і любов, до нас, віддячитись

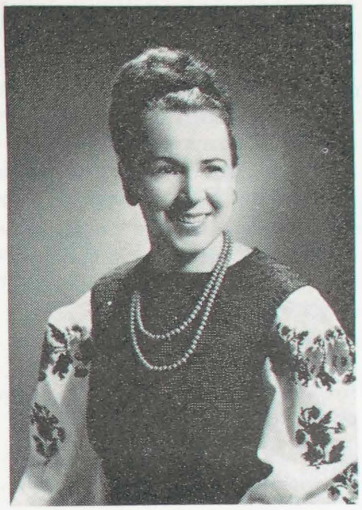

Пані Галина Мельник, референтка Союзу Українок Канади Молодшого СУМК.

Йому нашими добрими ділами.

Відповідь на друге питання, „КУДИ Я ЙДУ" може бути таке: Я є дитина моїх добрих родичів, тому мій другий обов'язок є відносно моїх родичів. Їх треба любити, шанувати, поважати і слухати їхніх добрих порад і наставлень. Рідний дім — це наша перша школа, а наші батьки — це наші перші учителі. Вони перші дали нам реліґійно-моральне і національне виховання. І ми зобов'язані йти їхніми слідами.

Вкінці перед нами трете питання: „ЯКА МОЯ ЖИТТЄВА ЦІЛЬ?" Господь сотворив людину, дав її батьківщину — окрему мову, національну окремішність, і так, як ми шануємо наших родичів, ми повинні шанувати нашу Батьківщину і для неї працювати, вивчати свою рідну мову, культуру та історію свого народу.

Давши на ці три питання серйозну відповідь, треба нам застановитись, над способами їхнього виконання. Добре уложена програма праці і її точне виконання давали завжди добрі результати. Збування дорогого часу дурницями — це втрачений і ніколи не відзисканий час. Тому від ранньої молодости треба засвоювати собі ці гарні прикмети, якими є — праця над самими собою, щоб виховати сильний характер і сильну волю.

Один із визначних проповідників Норман

Вінсент Піл, подає у своїх книжках „Де павер оф позітіф" (The power of positive thinking) і „Белів ін Юрселф", (Believe in Yourself), цінні поради для збудування сильного характеру. В кількох коротких реченнях радить він так:

1. „Сформуй у своїй уяві образ про себе самого, яким ти себе уявляєш, яким ти хочеш бути, коли хочеш осягнути в своїм житті певну мету-ціль. Ніколи не спускай із своїх очей цей образ і не думай, що в тебе є якісь недостачі, браки або дефекти! Це є позитивне думання.

2. Коли неґативні думки стараються опанувати твій ум, поборюй їх сейчас позитивною думкою, щоб в той спосіб виелімінувати неґативні наставлення.

3. Не уявляйте собі наперед різні перешкоди. Коли ж і трапляються вони, то старайтеся знизити їх до найменшого числа і в той спосіб поборете їх скоріше.

4. Майте все на увазі, що й інші люди мають страх перед невідомим і не довіряють своїм силам, так як і ви.

5. Десять разів на день впевняйте себе що „З ВАМИ БОГ" і Він допоможе і додасть вам сили. У вашій науці і праці, будьте захоплені, зацікавлені, будьте творчі, заохочуйте других, і багато читайте! Пам'ятайте, що деякі з вас є провідниками, а деякі з вас є ті, яких треба провадити".

Стільки про добрі і розумні поради цього проповідника, над якими варто, вам молодим, застановитись. Наприкінці, моє слово до батьків: Кожна мати й батько хочуть, щоб їхні діти були шляхетними, доброго серця, розумними і щоб їх поважали і шанували люди. Цього без трудів, посвяти і пильної уваги не дається легко. Живучи однак в обставинах впорядкованого суспільного життя, людина мусить вміти пристосуватись до нього. І цього способу життя засвоює собі вона в організації. Для цієї цілі створено і нашу молодечу організацію: СОЮЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ КАНАДИ. Ця організація стала допоміжною силою у вихованню сильних, стійких характерів, які стояли б на сторожі доброго українського імені, знаючи „ким і за що закутий наш нарід" та, щоб вони боронили християнсько - моральних засад, що їх вони винесли від своєї Духовної Матері — УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ.

В нас не повинно бути ані одної дитини, яка б стояла осторонь СУМК-у і не була в його рядах. Статут виразно зазначує ціль цієї організації, яку як вже попередньо згадано — створено для нашої Української Православної Молоді.

Спеціяльно цього року, коли наша церква звернула всю свою увагу на нашу молодь — називаючи його РОКОМ ПРАВОСЛАВНОЇ МОЛОДІ — ця обставина повинна збудити нас із байдужости і заставити серіозно подумати над будучністю нашої родини, нашої української спільноти — а навіть над долею нашої церкви. Одноразова маніфестація нашої молоді не осягне своєї цілі. Тут треба цілорічної наполегливої рік-від-року програмової праці.

А тепер на самому кінці — ставлю вже питання „ХТО Я", „КУДИ ІДУ" — і „ЯКА МОЯ ЖИТТЄВА ЦІЛЬ" — не лише до нашої молоді, але й до всіх нас, що несемо перед Богом і перед будучністю нашої української спільноти повну відповідальність за добре виховання наших дітей: „ХТО МИ" — „КУДИ ІДЕМО" — і „ЯКА НАША ЖИТТЬОВА ЦІЛЬ"?

Галина Мельник

Гамільтон, квітень, 1970

— — —

ВАЖЛИВЕ ПРОХАННЯ

Читачі журнала це його фундамент. Щоб наш журнал міг постійно сповняти свою службу, він мусить мати читачів, які ніколи не забувають прислати свою передплату на час. Є й такі, що присилають два, три роки наперед.

Щоб не помилитися, погляньте на наліпку на Вашому журналі там, де Ваша адреса. На ній зазначено доки Ваш журнал заплачено. Не чекайте на пригадку. Ми би воліли упімнень не висилати, але робимо це для пригадки і щоб Вам сказати, що нам без Вас трудно.

Зложіть свою передплату на руки референтки журнала у відділі, або висилайте її прямо до редакції на адресу:

PROMIN,

Box 3551 Sta B. Winnipeg 4, Man.

Відділ ім. Доньки України в Роблині, Ман. складає на нев'янучий вінок на журнал „Промінь" $10,00 в пам'ять нашої членки, бл. п. Софії Слюсар, яка упокоїлася 24 червня 1970 р. в місцевій лікарні. Вічна їй пам'ять!

За відділ — Анна Горбай.

— — —

На нев'янучий вінок моєї дорогої сестрінки, бл. п. Анни Кіндрачук, яка була довголітньою і заслуженою членкою жін. т-ва ім. Кн. Ольги в Принс Алберт та яка упокоїлася 15 грудня 1969 р., складаю в її світлу пам'ять $5.00 на журнал „Промінь".

Анна Романович, Принс Алберт

З ЛИСТУВАННЯ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

Листування письменника з друзями, з товаришами пера, з видавцями і редакторами та рідними це багатий і своєрідний світ письменника і дуже вже різний.

У п'ятім томі виданих в 1963 році в Києві творах Ольги Кобилянської, велику частину цього тому заповняють листи Кобилянської — листи до Осипа Маковея, до Івана Франка, до Василя Стефаника, як вірного і доброго товариша, Христі Алчевської, Володимира Гнатюка та інших.

З якимсь тремтінням у серці торкаємось інтимних сторінок життя людини, жінки-письменниці, яка зуміла знестись над будень життя, стати вище людських пересудів і пройти життям незалежною людиною, жрекинею музи і відданої праці для свого народу. Тут поміщуємо дещо з її листів. Особливо цікаві її листи, до Василя Стефаника, сповнені мистецької краси слова і глибоких думок. З листа до В. Стефаника:

***

„...Тепер настала осінь, город, (мабуть має авторка на думці парк. Н. К.), що я його так дуже люблю, широкий пишний город, з поважними густо заслоненими алеями старих дерев, вже тихий. Саме пожовкле листя опало на чисті стежки, багато і грубо — люди нараз покинули його, і я знов ходжу до нього.

П'ю, тую глибоку тишу, що розкинулась по всіх алеях, здоровлю її! Відтак — самота, горда така і все однакова злучується з тишою, розпаношилася і знову мене проймає. Я рада тому.

Оповідаю їй все, що прожила я під час часу, як не приставала з нею. Оповідаю їй між іншим і про Вас. Як прийшли Ви до мене по раз перший і я дивилась на Вас зчудованими очима. Великий якийсь птах, незнайомий мені, що злетів відкись, чудний такий!

Про молодесеньку ніжну приязнь, що розвивалась і пригадувала чистотою і безкорист'ю своєю білого цвіту лелії тої, що Ви її взяли від мене, відвідуючи мене по раз перший і останній в Б(елелуї) і як вона відтак згинула. Була десь комусь на заваді і загинула.

Останні листки її — цвіту того безкорисного — зів'яли, і про ті останні листки її оповідаю я самоті тій препишній, що приймає мене все радо до себе. Вона слухає.

Але й Ви слухайте. Як заляже глибока тиша довкруги Вас, — вечірньою порою, а може й ніччю, як спати не зможете, або й ранком, як сонце стане прокидатись, тоді слухайте.

Почуєте сміх її. Зразу тихий, а потому голосний сміх, і то все з оповідань моїх...

Я страшно з себе невдоволена. Можу сказати, що ненавиджу себе. Суть у мене хвилини такі і в таких хвилинах я дуже нещаслива.

Маю виразне почуття, що тягну тінь за собою і що тінь кинув хтось на мене. Коли я в житті жодного зла не заподіяла. Ні, пане Стефаник, я ніколи свідомо не завдавала болю, хіба, що може, тепер недавно.

Був у мене тому два тижні яструб. Мав пострілене крило. Я доглядала і пильнувала його, а він дивився на мене ворожими очима і їжився. Дряпав, кусав, коли я м'яса подавала. Я була б його на волю пустила, але боялася, що попадеться в руки грубі — я вже воліла, щоб ненавидів мене, а в мене загиб. А він бив крильми, ненавидів і загиб. Здається, йому заподіяла я свідомо болю.

Маю виразне почуття, що тягну тінь за собою, і вона болить мене і справляє жаль. Я хочу її стрясти з себе, її і жаль той, що його викликує тая тінь. Не знаєте Ви ліку на тее? Нема вже цвіту лелії. Чистого, безкорисного. Загинув. І як я вже у „Вальс мелянхолії" писала: „Одні лелії не оживають удруге".

Пишу багато, замикаюся в себе, і ходжу часто в город. Нога тоне в опалім листі дерев, розкошує — а очі тужливо шукають чистого цвіту лелії..."

Чернівці, вересень 1898 р.

— — — —

З листів до О. Маковея

„...Завидую Вам, що слухаєте циганської музики... Це вже моя слаба сторона, хоч може воно і добре, що жодної не чую. Вона справді перевертає душу ногами догори, як це Ви у Вашій „Самоті" писали мені, а мені того тепер не треба. Я очікую вістки про стипендію. Не знаю, чи я Вам писала, що я лиш одна-одніська компетентка була і що мою просьбу відси дуже гарно піддержали... В мене різні пляни снуються в голові, але поки не буду грошей на „руці" мати — не буду при всіх говорити.

Дуже мудро, що хочете їхати в Довгополе. Їдьте, і сидіть там якнайдовше, та й пишіть завчасу туди, що поїдете. Я жалую, що не поїду і цього року в наші гори, але воно забагато коштувало б — їхати туди, а знов і Київ... Не знаю коли будете в Чернівцях, але коли б ми не мо-

гли тут бачитись, так може відвідаєте мене у Вижниці... Около 13 серпня приїду до Чернівець і зараз до Києва їду. Може бути, що там у Косачів лишуся і верну без Стоцьких. Це буде залежати як мені подорож туди сподобається...

Леся Українка вже стільки листів писала! Кажу Вам, на цім пункті може зі мною рівнятися. Попросту не уміємо коротко писати. Це також належить до широкости українських натур. А пише пречудно, оживляє мене своїми листами, як свіжою водою...

Стоцький каже Вам переказати, що Ваша дисертація вже до половини готова. Пігуляк те саме. Вони числять з певністю на Вас — ждуть. Дуже зайняті тепер будовою Народного Дому. В листопаді має стояти цілком готовий і буде велике посвячення... Тоді Ви мусите тут бути, пане Маковей, доконче. З старого дому позістались спідні мури і поодинокі спомини, або гарні непорочні хвилини, що вічно, мов білі меви, будуть у нім снуватися...

Ви в нім багато напрацювалися. Я собі так добре пригадую, як Ви не раз виглядали, значить... там між другими. Цілком блідо і утомлено з праці. День в день щось писали — мені це імпонувало. Праця Ваша також до того причинилася, що моя душа дістала окремі очі для Вас і на Вас, цілком інакше дивилася, як другі жінки. Пане Маковей... як би нині Ви стали великим паном, а з тим попрощались з працею, я би не могла до Вас більше писати, як пишу. Буду чи працівником, Ви мимоволі викликували поважання, а воно прикувало мов залізом. Але вона нас ніколи не покине. Ані Вас, ані мене. І вона вірна мов мати, і одна в силі випивати весь жаль і безнадійність з людської душі...

Якобовський видав мої новелі. Це я Вам кажу тайком. Справді, коли подумаю, як я працювала над собою і понаписувала це все... і в яких обставинах, і з якою поживою духовою, я горда, що німці затримуються на хвилину при мені. Мені від них ішла найкраща надгорода. Павлик писав мені, що було б для мене дуже добре, якби я побула довше в Лесі Українки, бо забула би, може, трохи „прокляту німеччину". Він певно нехотячи поранив мене трохи тим словом. Що він знає чим мені ставала в голоді і холоді духовім! Що він знає!.. Але я і Вам не зроблю сорому. Ви мене впровадили в український світ, і я це не забуду. Я буду таким робітником як Ви... доки буду жити. Не хочу бути трутнем, що лиш годується працею інших. Я може не раз великий тягар носити — лиш мені ніколи не треба батога, а добрих слів. Кожен з нас щось потребує такого. Стефаник каже так: „Мені треба пестощів з великими добрими очима і білих рук. Я би тоді сказав людям щось таке сильне і гарне, що такого їм ніхто не казав ще". А Вам треба свіжого гірського воздуху і тихого ніжного шепоту смерек...

Я Ваш „тихий сон по горах ходить" хочу до одної мелодії пристосувати і з того скомпонувати Колискову пісню. Він мені дуже подобається. Я пережила в горах один такий вечір, про якого можна було сказати „Тихий сон по горах ходить" — і я його пречудну красу не забуду. Свердики перекликувалися в широкій тиші... небо було таке поважне а заразом лагідне. Ми ішли верхами гір — лиш трьох душ було нас... Одно йшло мовчки за другим і думало...

Як будете в Довгополі — це має бути 4 милі від Вижниці, — приїдьте на один вечір до мене. Підемо куди-небудь і пережиємо такий тихий поважний вечір. В тихих вечорах ширить ся стільки чистоти і величі, що душа мусить у білий цвіт перемінитися. Цілком високо хтіла б я раз з Вами стояти. Цілком високо. А коли б я мала сама наперед іти, то я Вас потягну за собою. В останнім листі Ви пишите при кінці: „Коли я змінився на гірше, то признаю Вам право сварити мене". Це гарні слова, і я дякую Вам за них... лиш я з них користати не буду"...

Чернівці, червень 1899.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС ДЛЯ МОЛОДІ

З нагоди 100-річчя з дня народження нашої великої поетки ЛЕСІ УКРАЇНКИ Головна Управа Союзу Українок Канади оголошує

КОНКУРС на ЕСЕЇ

з життя і творчости Лесі Українки.

Молодь розділяємо на дві групи:
1-а група: 12—15 років; есей на 400—500 слів,
2-а група: 16—20 років; есей на 1000-1500 слів.

Нагороди за найкращий есей у кожній групі:
1-а нагорода $25.00, 2-а нагорода $15.00, решта учасників конкурсу дістануть річну передплату на журнал „Сумківець".

Есей у трьох копіях просимо посилати на адресу Головної Управи Союзу Українок Канади: найдалі до 31-го грудня 1970 р. на адресу:

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N of CANADA
620 Spadina Ave., Toronto 179, Ont.

МАТИ БОЖА

Осінь. Сумрак. Тиша.

Дощові краплі, великі, немов сльози, а й такі прозорі, билися чутно до шиби, розпливались і котились звільна вниз, густо, багато, невпинно.

Я лежала, втомлена денною працею, спочиваючи, і під час коли понурі, безбарвні думки вештались, немов ті павуки, в мозку, снували ткань, — придивлялася я тому монотонному об'явові.

„Коли б хто мав стільки „тисячів", скільки тут котиться крапельок дощових, скільки спин гнулося б перед ним, скільки уст вимовляло б слова іншого змислу, ніж правди, силу різнобарвної брехні або заяви різного самопониження! А натомість хто б стільки сліз горя переплакав, як тут спливає дощових крапель, як мало зважали б на нього в житті, і як не згиналась би перед його душею ані одна спина!"

Такі глупі думки налітають на мене нині вже не перший раз. Вони приводять мене навіть до дуру прирівнювати якісь „вартості" між собою, розбирати „мораль", творити якийсь капітал з людських прикмет і думок, з їх сили... будувати з неї щось велике, могутнє!..

Так! Але між тим спостерігла я, що я приміряю своє „майно" також до тих крапельок дощових, я, справдешній бідолаха, що не має нічого такого, що могло б гордитись п'ятном „вартості"! !

Таким бідолахам — мовчати, коритися.

Або що ще ліпше — тим лиш думати, думати, думати!!

Про що?

Можна б думати про „початки", про „закінчення", про красу; про якогось роду красу з зарисом любови і з зарисом чистоти, в якій красі затонули б і „вартості", і сучасна „мораль", і угинаючі спини, і сльози горя, і саме горе... Або — видумувати мелодії, які поривали б своєю красою, звуками своїми пронизували б душі, вбивали б все лихо, вимивали б, немов ті хвилі при березі... все зло, що намулилось... позолочували б те, що закинене, занедбане, що поблідло, почорніло...

Так, видумувати мелодії, які поривали б своєю божественною... чистою красою...

.....

І божевільні думки, свавільні, кепкуючі, вони перемогли мене, і під час, коли я, завойована й стомлена, попала незамітно в сон, — полинули вони кудись в якусь незнану країну...

.....

***

З важким смутком блудила я між людьми й шукала того, за яким моє серце тужило. Якась незнана сила гнала мене неустанно, все вперед і невтомно.

Утративши його, я мусила його назад відшукати. Тут, або там, або он там... або, може там, де збилася юрба люду!

Або, може, на тамтім боці, де їх так багато проходжується парами?

О, може, може, вже — на тамтім боці.

По разові переходила я знайомі вулиці, якими проходжувалась я так часто з ним; по разові знов минала я місця незнайомого головного якогось міста; а люди круг мене були всі чужі, нічийого лиця я не знала!

Оця безконечна пошуканка, це безнадійне нервове дожидання нищило всю мою відвагу дальшого льоту вперед і всю силу скорості душі моєї... Я відчувала, як еластичність мого розуму ослабала, як живість моїх думок никла й як я подобала чим раз, то більше на ту струну, яка, надто натягнена, має вже в наступаючій хвилині урватися.

Так, оця сила чуття нищила мене й доводила до того, що я гасла...

Нараз здавалось мені, що він виринає з гурту, що розриває кружок людей, який оточував його, замикав, та що прямує до мене, весело здоровлячи...

Весело здоровлячи! В очах те світло, за яким я завсіди озиралася і яке озолочувало мені усі предмети.

Отже, там бавився він так довго? Дав так довго не себе ждати

Наколи там, то я була вже пару разів близько нього.

І мені замиготіло з утіхи в очах.

Побачення по довгій томлячій розлуці вимагає так само сили, як і розлука.

Він зближався чим раз, то більше.

Я відчувала виразно, вплив його присутності, однак і заразом як би якесь незнайоме щось, подібне електричній струї, переходило від мене на нього.

І чи було це лиш для мене існуюче світло його єства, що вдарило мені тепер в очі, чи це було палаюче світло сонця, що ладилось до заходу? Я прижмурила очі на хвильку і чула лише, як там хтось передо мною станув і як зара-

зом якась легка рука уклалась лагідно на моє рам'я.

— Прецінь!

— Так, прецінь!

Я підвела очі.

Передо мною стояла якась жінка, одягнена в незначнім темнім убранні, з головою, сповитою в чорну хустку, і дивилась мені прямо в лице.

— Прецінь подибую тебе вже раз!

Здивована, видивилась я на неї, а заразом і змішана, і обманена.

— Отже, знов не він!

Хто це був? Що хотіла вона? Чи знайома вона мені? Ні, вона була мені чужа; або ні, — я вже бачила її десь раз або, може, й кілька разів? Лише **коли** бачила я її, і чи недавно, чи давно ще?

Цього я не знала докладно.

В неї було гарне лице з задуманими лагідними очима, що сіяли якимось вогким світлом, однак яке ж стомлене здавалось це обличчя, а біля її ніжних, майже дівочо-непорочних уст яка уклалась риска несказанного болю, — кутики уст як же укладались болюче-сумовито!

— Прецінь подибую тебе вже раз! Я знала, що ти була десь завсіди коло мене, а одначе... Але ти не пізнаєш мене вже? Не пригадуєш собі мене?

Я не пізнавала її.

— А прецінь бачила ти мене стільки разів! — і вона усміхнулася матовим улітаючим усміхом. — На мене споглядають, — говорила вона, — однак майже завсіди без думки, без пам'яті!..

— Без пам'яті?

— Так. Раз бачила ти мене ще дитиною. Це було перший раз. Я прийшла була з двома сиротятами. З нужденної музики удержувались вони, волочились, майже жебраючи, з одної місцевості до другої. Співали й грали... Твоє дитяче серце краялось на їх вид, хоч і не розуміло вповні нужденності їх положення. Дитиною, як і вони, не мала ти ще ясного розуміння про життя, а однак по твоїх очах пізнала я вже твою будучу душу! Я бачила, коли ти вже мене не виділа, твої гіркі сльози над ними; бачила ті сльози ще місяць опісля. Тоді-то зложила я на твої уста поцілунок з бажанням, щоб правда, яка збудилась у твоїм серці, переходила тобі колись і через уста.

А далі бачила я знов тебе коло вмираючого погорджуваного п'яниці, якому не ставало сили бути цілковитою людиною; не один раз бачила я там тебе, але більше разів; і як ти сиділа між його лахміттям і упріємнювала йому останні хвилини. Тоді бачила я виразно твоє обличчя; нас було лише дві коло нього; а опісля... одначе ти не пригадуєш собі мене?

Ти не пригадуєш собі ту напівбожевільну, для якої люди не мали ні милосердя, ні співчуття, а хіба лише глузування, бо природа не наділила її нічим, і вона викликувала лише посміх? Але по разові були в неї і ясні хвилини, і вона відчувала невідрадність свого положення, відчувала пониження і ганьбу, в яку загнало її незнання... Ти заходила до неї, коли вона лежала в недузі сама й опущена, а її нужда п'ятнувала людську гідність бідолашною байкою!

Ти не пригадуєш собі мене?

Ти не пригадуєш собі стареньку вдовицю, для якої власні діти сталися прокляттям і яка, з старості вдвоє згорблена, мусіла щодня, коли ще лише дніло, гонити скотину на стрімку гору, щоб собі, на бажання тих вражих дітей, придбати раз смерть?

Ти була тою, яка з'являлась враз із сходом сонця і сповняла за неї ту працю, щоб її старість охоронити від зневаги й збиткування...

Ти не пригадуєш собі мене?

Ти не пригадуєш собі ту чужу, уникану, упавшу жінку, яка не могла ніде найти пристановища, а коли померла скоропостижною смертю, ніхто її не відпровадив на кладовище! Вона померла в самім цвіті життя. Ти була тою, яка йшла за її домовиною і яка з кожним поворотом весни прибирала її могилу квітами, між тим коли вона, давно забута, порохнявіла!

І ти не пригадуєш собі мене!

Ах, тепер... пригадувала я вже собі щось... Лиш я була така змішана, чи це була вона тоді? В житті було всього так багато, так у одно споєне, було стільки барвного, я стрічалась з такою масою людей, що не могла опам'ятатися. Мені здавалося, що находжу вже, хоч і несяно, точку опору...

Одного разу вертала я вільною ходою смерком з моїх звичайних проходів і минала одно місце, де дороги розходились і де стояла церква.

Її входові двері були широко відчинені, і її середина була дуже освітлена.

На головний образ лівого вівтаря дивилась я.

Він був так пишно освітлений.

Незчисленні свічки горіли навколо образа пречистої діви Марії, що був прибраний стрій-

(Докінчення на стор. 17).

PROMIN

Vol. XI, 11 ENGLISH SECTION November, 1970

WHY LEARN UKRAINIAN?

by
GEO. W. SIMPSON,
PH.D., D.C.L., F.R.S.C.
Professor Emeritus of the University of Saskatchewan

THE POSSIBILITY NOW EXISTS

FIFTY or sixty years ago Ukrainian settlers in Alberta used to gather together in their small, white-washed pioneer houses, and in their loneliness they would talk about everything under the sun. Sooner or later their conversation would turn to the long-distance prospects of the Ukrainian people in Canada. On such occasions someone would raise the question whether the Ukrainian language would ever be taught in Canadian schools, collegiates and universities. The possibility was as stimulating to the imagination as the accompanying liquid refreshment was to the body. A lively exchange of opinion would follow, but as the possibility was remote extravagant ideas were freely thrown into the pot and the fermenting bubbles rose to the surface and twinkled in the midnight light. When the grey morning dawned the settlers had to resume the hard labor of establishing their immediate, economic survival in the new land and leave their rosy dreams to the future.

No one then could have foreseen the shape of the future — two world wars, a severe intervening economic depression, the revolutionary technological changes, and a new worldwide political form emerging. Nevertheless something of the old dream persisted. It has now taken a new form imposed by the necessity of recasting it to fit the new community and the world conditions which have emerged.

It was not until 1959 that Ukrainian was accepted by the University of Alberta, as one of the regular subjects among the modern language courses, that the subject was put on the list of accredited subjects in the High Schools of the Province, and that a principle concerning language was adopted by a Royal Commission which might result in the ultimate inclusion of Ukrainian in the public school courses. Up to this time interest in the Ukrainian language has been kept alive by Ukrainian churches, institutes and societies and through night classes, folk classes, summer schools and special courses. Now that Ukrainian has been adopted in the educational system of the Province on the basis of public policy it remains to be seen what response there will be on the part of that section of the Canadian public which one might presume to be most interested in its success—Canadians of Ukrainian origin.

THE INTERNAL DEBATE

IN the early days when Ukrainian was spoken by the first generation as their mother tongue, and the English language painfully acquired, it was natural that Ukrainian should be cherished as an intimate possession. Now after one or two generations English is spoken as the common tongue and Ukrainian, heavily charged with English words and lamed by uncertain accents, is spoken only on special occasions. The situation in most cases has become reversed. The worth of the all-essential common language of English is taken for granted while the value of the Ukrainian language becomes more and more a matter of debate. There are some Canadians of Ukrainian origin who pride themselves on taking a common sense view of things and who argue that the task of maintaining the Ukrainian language as a series of scattered linguistic islands in a continental English sea is not worth the effort. Their children diverted by a thousand and one occupations and pleasures throughout the day and evening heartily agree with them.

There are other Ukrainian Canadians who deplore this attitude. They have a deep suspicion of the so-called common sense argument. They believe that common sense is often made an excuse for sheer mental laziness and is frequently based on a very superficial view of what constitutes success in life or richness of personality. Honest ignorance can be answered by honest argument but a philosophy of self-indulgence and shortcuts to success is always difficult to analyze and even more difficult to reform.

It must be admitted that where there is so much intellectual fare and other trimmings offered in our academic institutions we must select

with care in order to get adequate nourishment and avoid indigestion. If Ukrainian is selected it should be done with due deliberation, and then chewed thoroughly in order to secure the maximum benefit. What are some of the benefits and advantages to be derived from the study of Ukrainian?

THE SENTIMENTAL APPEAL

AN appeal based on sentiment is regarded by some people as a soft and not very convincing justification for action. To hold such a view is to misunderstand completely the part which sentiment plays in the life of everyone. If we understand by the term sentiment thoughts which are prompted by feelings and emotions then we must recognize that a great part of our life is ruled by sentiment. The question is not a matter of eliminating sentiment, which we cannot do, but of attaching sentiment to worthy and enduring objects. One of these objects is the sense of community solidarity, based on the common experiences of past generations, the common security of the present, and the common expectation for the future. An individual by himself is a poor, thin being whose life is short, whose accomplishments are limited, and whose worth can only be realized in association with others. One of the associations which has magnified the individual has been the historic nation whose identity has generally been revealed through a common language.

By the decree of fate which cannot now be altered Ukrainian Canadians have their origin in a particular historic past. A great deal which has given significance to their lives has a definite historical and cultural background. The key to that background is the Ukrainian language. To ignore this, or to cut themselves off deliberately from the roots of their past is to impoverish themselves as individuals. It is true that we share with other nations a common past, but no past is so intimate and revealing as our own particular national past. Those who are convinced of this have warm and natural feelings with regard to it.

Hence the appeal based on sentiment is not something artificially cultivated and maintained but is something which is fundamental and sound. Like all values of life it may be exaggerated, distorted and misused but Ukrainian Canadians need not apologize any more than Scotch Canadians, English Canadians, French Canadians, etc., who wish to preserve a sense of organic connection with the past. In the case of Ukrainian Canadians the maintenance of this connection involves many of their people learning thoroughly the Ukrainian language which is now possible in the High Schools and University. Without this opportunity the disappearance of the Ukrainian language would be accelerated and ultimately the language in Canada might become an historical curiosity rather than a living historical link. All of us in Canada would be poorer if in fact the language were to disappear in our midst.

THE PRACTICAL APPEAL ON THE BASIS OF EDUCATION

THERE was a time when the sentimental appeal was the chief or only appeal made on behalf of the formal academic instruction of Ukrainian. That time is definitely past. Indeed the sentimental appeal may be allowed to obscure the situation as a whole, and thus the very practical considerations may not receive the attention which they reserve. These practical considerations have to do with educational principles, international necessities, and Canadian political life.

The study of languages has suddenly acquired a new significance in the field of modern education. It is now fully realized that communication through language has a far greater significance in the process of a changing civilization than had been suspected hitherto. As one of the most advanced and subtle arts developed by mankind human speech must be studied from every angle in order to appreciate fully its great resources and its limitations. This can best be done through a comparison between two or more language. Even a superficial knowledge of a second language brings out the varied devices used by man to convey meaning. A thorough knowledge of a second language reveals the unbelievably fine shades of meaning produced by grammatical devices. If one might use a comparison from the mechanical field, one can understand a particular motor car by driving it or taking it apart but one cannot thoroughly understand motor mechanics unless one could operate more than one make of car, could take them apart, and explain the principles of the differences as well as the similarities between the makes. Not everyone needs to have this information to drive his own car, but the maintenance of the motor industry in modern society depends on an increasing number of people who have this knowledge at their disposal.

(To be continued)

МАТИ БОЖА

(Докінчення з стор. 14)

но в квіти, перли і серпанки, — і миготіли, палахкотіли і немов розходились у власнім світлі.

А Матір Божу з малесеньким Ісусом видно було так виразно! Її пишний шовковий стрій видно було так добре, і її гарне обличчя з погідним виразом, що здавалося таке задоволене, повне душевного супокою!

Побожний шепіт тих, що клячали й молилися, розходився по цілій церкві: багато било поклони, билось у груди, хрестилось все наново, і все перед Нею!

Тепер уже я знала!

Її очі пригадували мені очі Оцеї тут. Очі — Матері Божої! Однак у кого бачила я тоту лінію біля уст, — лінію несказанного горя і болю, що й мала Оця?

Але моя пам'ять покинула мене.

— І ти не пригадуєш собі мене?

А прецінь думала ти так часто про мене в своїх найтяжчих і найсамотніших хвилинах, а то, коли ти, помимо своєї молодості і її прав, жила лиш горем, коли задля інших вела безсонячне життя, немов у країні мряк; що то про „полудне" не знає нічого? І між тим коли інші, занехуючи власну силу, звертались все наново о поміч до мене, думала ти, що я також сама стояла в моїм превеликім горі, коли вони мого одинокого Сина прибивали на хрест? І ти не пригадуєш собі мене?

Ах, тепер я пізнала її!

В моїй превеликій почесті хотіла я перед нею впасти навколішки, однак вона вдержала мене, усміхаючись своїм матовим улітаючим усміхом, і сказала:

— Я мушу далі спішити задля правди і любові, а ти шукаєш того, за яким тужить твоє серце! Бачиш цю вузьку вулицю між тими високими кам'яницями, якою ступає похід похоронний, і той кут, біля якого йдуть з домовиною і де білі стяжки повівають, немов востаннє прощаючись? Туди спіши ти! Він іде манівцями, однак він прибуде. Там мусиш ти вийти йому назустріч і ждати на нього. Там чигає на нього найтяжча година ,і лише ти зможеш її відвернути. Чи в тебе доволі сили й любові?..

.....

Я осталась сама.

Годі описати той томлячий сум, що обгорнув мене. В передчутті якоїсь несказанної, страшної, будучої боротьби, яку я мала ще перенести, защеміло моє серце, немов в судорогах, вся моя відвага опустила мене, і я немов зів'яла...

Одначе я ж могла те все відвернути!! Я хотіла йти, стати відважною; я хотіла — вперед, скоро, летючим кроком, щоб не спізнитись, не любити, не терпіти марно... Однак що сталось зі мною, Щось важке заважало мені, і я ледве що змогла ступити пару кроків. Чи в моїх жилах було олово, Чи я була поражена, І що це була за пітьма, що залягала навколо мене, немов та ніч, і через яку я не бачила нічого,

Страшна хвилина!

В божевільній розпуці підняла я руки до неба.

Лиш цей раз, цей однісінький раз нехай би мене не опускало воно, нехай би прибув мені Бог на поміч, змилувався наді мною, — лиш цей однісінький раз в моїм житті!

А в дожиданні пригадались мені слова:

— І між тим коли інші, занехуючи власну силу, звертались все наново о поміч до мене, думала ти, що я також сама стояла в своїм превеликім горі, коли вони мого одинокого Сина прибивали на хрест...

.....

І я скинула неміч з своїх суставів, зібрала всю свою силу і з любов'ю, яку не відчувала досі ніколи до нього, полинула я вперед, немов та стріла. Сонце запалало на сході і пригнобило пітьму. Шляхи показались ясно й виразно...

ПІСКИ, ЩО СПІВАЮТЬ

Природа вельми щедра на різні надзвичайні явища. От взяти хоча б звичайний пісок. Важко уявити це, але він може співати. І не тільки вести якусь мелодію, а й подавати при цьому безліч інших шумів.

Таке довелося почути дослідникам на Кольському півострові. Один з них писав: „Порив вітру здійняв пісок, і все навколо заспівало, задзвеніло. Дивовижною була чистота звуків, що на близькій відстані нагадувала переливи флейти... Торбинка з сипким грунтом при струшуванні подавала голос собаки .Коли ж її м'яли, вона починала рохкати й верещати, наче порося. А провівши по піщаній поверхні олівцем, палицею або ножем, видобудете якийсь свист".

Піски, що співають, не рідкість майже в усіх частинах світу. На Україні вони трапляються в долині Дніпра.

Суть явища поки не з'ясована. Відомо кілька гіпотез. Найімовірнішою здається та, що пов'язує звучання пісків із утворенням електричних зарядів на поверхні піщаних зерен при терті.

Геолог **Г. Морозов**

Наталія Кібець

По країні наших батьків

ПО СВИДОВЦЮ І ПОЛОНИНІ КРАСНІЙ НА ОЗЕРО СИНЕВИР

На північний захід від Чорногори, відділений долиною Чорної Тиси до висоти 1880 мт. піднімається суворий на вигляд масив СВИДОВЕЦЬ, поверхня якого являє собою соковиті субальпійські луки. Піднятись на нього можна з Ясині, орієнтуючись на гору Менчул (1404 мт.) і гору Стіп (1704 мт.). Остання височить над полонинською поверхнею на самому гребні Свидовця. Далі, вузькою стежкою в густих травах ідете по гребню хребта.

Природа Свидовця своєрідна. Полонини, найбільшою з яких є Унгуряська, скелясті цирки, невеличкі карові озерця — „морські очі" блищать дзеркальною, гладко відполірованою поверхнею біля витоків Косівської і Апшиці. Минувши найвищу вершину Свидовця — Близницю (1881 мт.), Котел (1771 мт.), у схил якого врізаний амфітеатром великого цирку, Додяску (1764 мт.) і досягнувши гори Свидова (1425 мт.) спускаємось долиною Брустурянки в село Лопухів. Лісові масиви, по просіках яких іде шлях належать Усть-Чорнянському ліспромгоспові. Тут на схилах р. Турбат і в інших місцях можна ознайомитися з усіма етапами розробки лісу від спилювання до транспортування. Процеси всі механізовано. Лісисті гори наповнюються дзижчанням електричних пил, торохтінням трелювальних тракторів, пискливими гудками невеликих, майже лялькових паротягів на вузькоколійках. Цікаво спостерігати спуск зрізаних стрункіх велетенських ялин і смерек по схилу в спеціяльних дерев'яних, змочених струмковою водою жолобах — ризях. Цікаво послухати розповіді робітниць — колгоспниць, як їй приходилося носити землю в мішках на плечах, щоб укріпити схили засаджені молодняком після вирубки старого лісу на виконання державного пляну лісозаготовки.

Недалеко від Лопухова на р. Тересві розкинулось велике село УСТЬЧОРНА. Тут є будинок відпочинку, мінеральне джерело, в околицях — залишки угорської укріпленої лінії Арпада.

Не менш захоплюючим є похід на полонину Красну, розміщену між Тересвою і Тереблею. Шлях проходить по гребню хребта з високо піднятими вершинами Климова (1492 мт.), Гропа (1496 мт.), Ружа (1564 мт., Топас (1548 мт.), Перехрестя (1144 мт.). Спускаємось в долину Тереблі. Недалеко від села Колочави розмістилось селище ТЕРЕБЛЯ-РІЦЬКОЄ ГЕС (гідро-електро стації). Ріжниця височин рік Тереблі і Ріки дали можливість використати їх. Перекриті високою греблею води Тереблі з глибокого водосховища проходять трикілометровим тунелем під скелями і потрапляючи в Ріку, рухають турбіни гірської електростанції. По високовольтних лініях що становлять тепер складовий елемент гірського ландшафту, окультуреного людиною, електроенергія подається містам і селам Закарпаття.

Піднімаючись долиною Тереблі вгору, минаючи Лази, Синевирську Поляну, наближаємось до одного з казкових чудес природи — озера СИНЕВАР. Розміщене воно серед високих хребтів Горган (півтори тисячи метрів). Затиснутий між горами покритими дрімучим ялиновим лісом, він сріблом виблискує в сонячний день, а надвечір стає зеленувато-синім. Як хороше тут відпочити!

Недалеко звідси на р. Ростока біля греблі Озера можна побачити неповторне видовище сплаву віяло подібних плотів — „дарабів" по Тереблі. В час спуску відкриваються щити греблі і могутній водяний вал з грізним ревом, разом з плотами, керованими відважними бокорашами, падає з чотириметрової висоти і шалено мчить униз по бурхливій пінистій річці.

На схід від Тереблі до самого Пруту суворими і дикими лісистими хребтами піднімається найменш освоєна людиною частина Карпат — Привододільні Горгани. Найвищі вершини їх — Грофа (1748 мт.), Попадя (1740 мт.), Лопушна (1836 мт.) та інші покриті чагарниками, високогірними луками, хаотичними розсипищами каміння. Горгані доступні лише добре натренованим мандрівникам.

Від озера Синевар по Воловецькій Верховині можна пройти в село Лопушна і села Торунь на річці Ріка. З Торуні через села Присліп, Новоселицю, Пилипець і інші у Воловець на річці Вічі. За 18 кілометрів від Пилипця при злитті Ріки з Ріпинкою розташований курорт СОЙМИ. Місцевість на всьому шляху являє собою горбисте низькогір'я з невеликими масивами ялиново-букових лісів. Залізницею і шосейною дорогою Воловець зв'язаний з Мукачевим і Стрием.

Ганна Черінь

НА ЯРМАРКУ В НАШІЙ СТОЛИЦІ

Ох, якби цей наголовок означав репортаж про виставку в нашім Києві! Хоч там уже теж, на американську моду, є щорічні виставки-ярмарки, для яких навіть спеціяльну територію відведено і гарні павільйони побудовано, та все ж, не скоро я на той ярмарок поїду, якщо й поїду взагалі. Поїхати — і тримати язик за зубами, як вівця, це надто образливо для людської гідности, терпіти несила, а скажеш слово — не знати де опинишся.

Ми побували на ярмарку нашої стейтової столиці, в гарнім невеликім місті з весняною назвою — Спрінґфілд. Весняне поле тепер вже є тільки перед містом ,а в самім місті не бракує клясичних старо-південних („колоніяльних") будинків, як і модерних, гарних і негарних — а поля, звичайно, немає.

Не знаю, як кому, а мені дуже приємно з великого закуреного міста з його асфальтовими джунґлями і нерозв'язними протиріччями виїхати в менше, чисте і спокійне місто, де менше протиріч, неврозів і вулканічних вибухів. Цікаво, що в кожнім місті Америки так звані „боми" гуртуються біля залізничної станції. Чи то вони, принаймні давніше, любили „зайцем" пролазити в поїзд, чи то в подорожах людина щедріша на подаяння, чи то чужу людину легко залякати і видурити в неї гроші — але факт залишається незмінним: де залізниця, там і боми, здебільшого виснажені (не працею, а горілкою), худі, хворобиті, навіть не небезпечні, але безсумнівно щасливі, у стані „вічного блаженства".

А за „бомськими" кварталами відразу йдуть пишні аристократичні крамниці (ціни вищі від чіказьких), готелі, урядові будинки і — історичні пам'ятки. Бо ж Спрінґфілд — це місто Лінколна. Скрізь печать духа його — тут і його будинок із меблями і устаткуванням, автентичними або відтвореними з подивугідною точністю, скрізь листівки, скульптури Лінколна в історичній бібліотеці — його листи й рукописи, в тім чисті знаменита Ґетісбурґська промова. Надзвичайно фотоґенічний новий Капітолій прекрасний з-зовні і всередині, вже має „воскреслого із мертвих" конкурента — старий Капітолій, що довго стояв занедбаний, а тепер його реставрували і виставили на показ новим поколінням туристів — все ж яка зайва копійка перепаде до скарбниці. Біля гробниці Лінколна стоїть його бронзова статуя, що позеленіла й потемніла від часу, як і належиться бронзовим скульптурам. Але ніс у славного президента золотий! Виявляється, у американців є забобон — що годиться на щастя доторкнутися до Лінколнового носа — і відвідувачі, особливо діти, цієї традиції ретельно дотримуються. Так ніс Лінколна лишається завжди блискуче-золотим.

Чар невеликого міста: вузенькі хідники, що на них трава наповзає нахабно, лишаючи місце лише на одну, або на дві дуже худенькі людини... Кряжисті, горді дерева, свідомі своєї краси... Чиста білизна, що лопотить на погожім вітрі... Чисті і ввічливі діти, що їм за нечемність батько або дід добре би всипав...

Ну — і ярмарок. Він відбувається щороку в середині серпня. Що на цей час достигло — як яблука, ранній виноград, помідори, буряки — те виставляється, хоч і ще не дозрілим, але свіжим; а що достигає пізніше восени, те йде на виставку з минулого врожаю (кукурудза, зерно). В павільйоні аґрикультур прекрасний запах — ціла стіна зайнята мозаїкою з яблук, груш, персиків... Коло них стоять живі ялини, що відзначені премією за красу. Далі показують і продають мед, що додає свою частку в загальну симфонію барв і аромату. А як чудово пахне вика, конюшина, тимофіївка, в'язані в важкі китиці, прикрашені червоними, синіми і рожевими стрічками! Надиво, квіти на цій виставці не гармонують з загальним кольоритом сільської щедроти: всі букети, відзначені й не вдізначені, укладені чомусь за принципом японської „ікабани", що так пасує до атмосфери американської фарми, як фламінґо до воза.

Минулорічна виставка дала дефіцит. То ж управа тепер вжила запобіжних засобів, щоб таке неподобство виправити: вдвоє підвищили вступний квиток, і, як зазначила преса, „нічого нема задаром". Цього ми не зрозуміли, бо чимало речей виявилось задаром, хоч би і концерти молодечих джазів, що лупили і тулумбасили невпинно на кількох естрадах; вхід до вбиралень, а також куштування ріжних продуктів, що були виставлені на продаж. „Їппіси" і інші бідніки могли б тут навіть пообідати, якби обійшли сумлінно всі ятки, що давали попробувати свої харчі (ковбасу, сир, печиво). Проте, було багато атракцій, на які можна було видати всі гроші, ще й з гаманцем. Головною атракцією (і якраз безкоштовною) була капсуля, в якій три астронавти летіли на Місяць, і з якої Армстронґ зробив перший крок на наш сателіт. Відтоді вже мабуть потрібно слово „Місяць" пи-

сати з великої літери, крім того випадку, коли це означає календарний період. Тут же за склом можна було побачити півфунтовий уламок місячного каменя. Ці експонати були просто на величезнім вантажнім авті, що привезло їх із Вашінґтону, і двоє охоронців берегли їх. А все ж, не вірилось, що це — справжні предмети, а не штучні макети. Можливо, це враження штучности складалося тому, що в капсулі лежали три ляльки в автентичних костюмах астронавтів. Штучність ляльок анулювала справжність костюмів і навіть цілої капсулі.

Але ми — не веґетаріянці. Підемо до тваринних павільйонів або, простіше, до хлівів і кошар, і побачимо, що ми їмо. Це був якраз овечий день — власники виводили по десятку найкращих овечок, і судді довго і терпеливо обмацували і роздивлялись їх з усіх боків. Якби так судили дівчат на конкурсах краси, мабуть ні одна не пройшла б таких суворих іспитів. Але на конкурсах краси перевіряють також і розум, тому не треба входити в тілесні деталі. Ну, а овечий розум всім відомий, тому то більш вимог було до тіла і вовни. Нас вразило те, що овечки всі були досить брудні. Я б свою вимила, то вже за те дістала б більше шансів. Але ніхто до такого не додумався, а може умови конкурсу були, щоб вівці всі були в натуральнім стані. Пізніше їх стригли, а вже тоді і обмивали.

Натомість, свині, знані з свого свинства, були лискуче-чисті. Всі були чорні, або чорні з цятками, а білих не було. Власники підцвьохували їх прутиками, щоб показати, як жваво поросята бігають та які вони спритні. Там і там до загороди в хліві були причеплені сині чи червоні кокарди, знак нагороди.

В чудовім критім амфітеатрі судили змагання коней. Вигляд, послух, ґрація — як коня, так і вершника — брались на увагу. Ми пробували вгадати, котрий кінь і жокей візьме першу нагороду, але наша брава вершниця — струнка підфарбована бабця — і п'ятої премії не одержала, і ми дуже переживали за нашу бабцю, що їйбо була краща від усіх. Дівчина — підліток, що одержала синю кокарду, взяла її в зуби і ґальопом виїхала з арени. Так робили й інші нагороджені.

А далі — звичайні, але захоплюючі атрибути ярмарку: ковбаски, міряні на фути і на ярди, найменша людина світу (нам шкода її стало — і ми не пішли дивитися на таку біду), принцеса-Ґориля, циганки - гадалки, сотні ігор з влучанням у ціль, намисто, ескімоські й індійські вироби зі шкіри і кості, скринька до сміття, у формі лютого вовка, просить годувати його сміттям і дякує дітям, що кидають паперові тарілки й лушпайки вух у вовчу пащу, малярі на бруці, що швидко і досить вправно змалюють вашу подобу, і навіть телевізійний музика Скітч Гендерсон, що швидко вскочив у таксі і поїхав десь на перекуску.

А також були там перуки, що, здавалось, нічого не мали спільного з сільським господарством, крім хіба того, що фармерова жінка чи дочка має таке ж право їх носити, як і кожна інша леді. Якщо ви ще не маєте перуки, то обов'язково собі її заведіть. Як же ви можете її не мати, коли вже і коні її носять?! Справді, проходячи повз стайні, ми зауважили, як стайничий розчісував штучну конячу гриву, щоб потім її причепити до коня. Цікаво, чи знають про це жюрі виставки?

В автобусі, в дорозі із виставки, сиділи ми коло гуртка веселих гарних дівчаток, тутешніх.

— Що ж, ви тепер не можете так часто ходити на ярмарок, як торік? Адже торік місцевих по шостій годині пускали без квитка!

— А ми придумали спосіб на це. Ось бачите, в мене печатка на руці. Як її поставлять, то можна вийти, а тоді повернутись. Ну, то ми повертаємось наступного дня, і потім ще і ще.

— То і не купаєтесь?

— Купаємось, тільки руку поза ванною тримаємо.

— А я на руку пластичний мішок вдягаю, — озвалась менша сестричка.

— А все ж таки, щороку все коштує більше й більше, а якість не кращає. Я сьогодні взяла 11 долярів і 50 центів, і оце всього залишилось — показала вона кілька монет на маленькій пітній долоні.

— Ого! То це ви стратили більше, ніж ми, — пожартувала я.

— Так! Але зате ми виграли оце ,і оце, і оце, — показала вона три плюшевих, чималого розміру, звірятюк.

— То щоб їх виграти, треба чимало програти!

— Ведмедика я виграла з першого разу, але потім щастя мене зрадило...

Чи не початок це згубного азарту, що веде багатьох американців до руїни. Можливо. А все ж — це неодмінна принада крикливого, яскравого, багатого і незабутнього річного ярмарку.

ШКІЛЬНА РАДА В САСКАТУНІ

Вже від довшого часу в Саскатуні йшли старання за створення при місцевому відділі КУК, шкільної ради. В тій цілі минулої зими представники місцевих організацій, вчителі та члени батьківських комітетів місцевих рідних шкіл, душпастирів саскатунських парафій, відбули ряд сходин — нарад. Йшлося головно про те, щоби об'єднати учителів, прийняти спільну систему і програму навчання, щоб зробити те навчання більш успішним та зацікавити справами рідних шкіл ширший круг нашого громадянства, в яких є діти в шкільному віці.

Було багато дискусій, було теж багато різних пропозицій гідних уваги, як хочби створення одної української школи, чи спільної рідної школи. Не всі пропозиції вдалося зреалізувати, але спільні наради громадянства для справ навчання рідної мови, вже самі собою заслуговують на відмічення, як дуже корисний прояв нашого громадського життя. У висліді нарад покликано цього року при місцевому відділі КУК шкільну ради.

До шкільної ради міста Саскатуну ввійшли такі особи: Юрій Жеребецький — голова, члени — пані: Катруся Шолтер, Віра Лабач, Наталія Нагачевська, Рома Франко. Водночас при шкільній раді покликано діловий комітет, до якого ввійшли: п. Левко Вовк — голова, члени: пп. Павло Гнатюк і Ярослав Сиваник.

ДІЯЛЬНІСТЬ ШКІЛЬНОЇ РАДИ

Шкільна рада — зразу почала інтенсивні приготування до розпочаття зайнять у садочках і рідних школах. На основі програми, яку опрацював для рідних шкіл Крайовий Центр Українських Шкільних Рад Канади при КУК, розроблено програму для рідних шкіл міста Саскатуну та скликано сходини учителів з метою обзнайомити їх з тою програмою.

Сходини відбулися 9-го вересня з участю чотирнадцяти осіб — членів шкільної ради і учителів рідних шкіл при катедрі св. Юрія та при катедрі Пресв. Трійці. Для нарад використано приміщення в підвалі гостинного дому п-ства Т. Лабач.

Наради відкрив голова шкільної ради п. Юрій Жеребецький. Після привитання, він вручив кожному учасникові нарад інформативний матеріял та програми навчання. Найперше доповнено та прийнято 14 точок „Зобов'язання учителя". Зчерги п-і Віра Лабач познайомила приявних з програмою навчання від першої кляси до сьомого року навчання, базованою на читанках Марії Дейко. Пані Катруся Шолтер подала інформації практичного переводження програми зокрема для вступної і першої кляс навчання, користуючись допоміжними матеріялами відповідних слів і рисунку вміщеного на окремих картонах на бічних стінах приміщення.

Після того приявні мали нагоду оглянути виставку шкільних книжок, які пропоновано учителям як допоміжні для ведення навчання, виставку книжок з казочками, які діти повинні у різному віці перечитувати, а дальше ще ряд картонів, вміщених на стінах, які сповняючи виховне завдання, можуть послужити водночас для вдекорування кляс, із естетичним уложенням різдвяних і великодніх святочних карток, писанок, картин із народніх звичаїв та інших усіх разом 13 карток. В окремому місці була велика карта України.

Підготовка до сходин вимагала чимало часу й праці. Та з наради й виставки приявні дуже багато скористали. Це теж було наявним висловом, як серйозно члени Ради підходять до свого завдання, і як дуже потрібно Шкільної Ради для однородного навчання і ведення рідних шкіл.

Після наради приявні були вгощені багатою і смачною перекускою, після чого склавши подяку гостинним господарям і організаторам вечора, роз'їхалися пізною ніччю домів.

ДАЛЬШИЙ ЕТАП ДІЯЛЬНОСТИ ШКІЛЬНОЇ РАДИ

Об'єднавши учителів та провівши з ними інформативні наради для обзнайомлення з опрацьованою програмою навчання, шкільна рада залишила організацію рідних шкіл поодиноким парафіям, так, як вони то робили до цього часу, а сама зайнялася, за допомогою ділового комітету при раді, організуванням і веденням дитячих садочків.

Дитячі садочки при катедрі св. Юрія і при катедрі Пресв. Трійці прийняли спільну програму навчання і почали навчання під проводом свої учительок, а то пані Христини Пастершанк і пані Марії Гарбуз, які вчили у названих садочках вже від кількох років. Садочком при катедрі св. Юрія, дбайливо опікувався і організував його місцевий відділ ЛУКЖ. Шкільна рада, очоливши існуючі садочки, поклала собі за особливе завдання зміцнити їхню діяльність та організувати садочки у двох центрах міста Саскатуну, де до цього часу таких садочків не було і саме в цьому напрямі під проводом ради, ді-

ловий комітте ради, почав плянову діяльність.

Садочки вже почали свою працю з початком вересня. В садочку при катедрі св. Юрія навчання відбувається в вівторок, середу, і четвер в годинах 9.30 ранку до 11.30 перед полуднем, а при катедрі Пресв. Трійці у суботу від години 9-ої до 12 ранку. До обох садочків до цього часу вписалося 30 дітей. Записи дітей до садочка продовжуються.

Звіт з Централі

Діловий рік центральної Управи Союзу Українок Канади закінчився 1-го червня 1970 року. Підсумки пророблені праці за цей рік слідуючі: Голова Союзу Українок Канади, пані Л. Хорош-Ґреґорі провідала та відбула організаційні наради зо всіма провінційними екзекутивами. Пані Л. Хорош-Ґреґорі репрезентувала Союз на Річній Конвенції Національної Ради Жінок у Вінніпезі в днях 1, 2 і 3-го червня ц. р.

Зроблена інвентура книжок виказує, що лише альбом вишивок Ukrainian emb. & Designe та дещо „Видатні жінки України" мають попит на книжковому ринку. Книжка пані С. Стечишин „Мистецькі скарби українських вишивок" вже вичерпана.

Організаційна референтура вислала до всіх відділів, які подали свої адреси на біжучий рік, таку скількість статутів і Довідника скільки членок було зголошено до централі. Вже 33 відділи розчислились за одержану посилку. 5 відділів прислали свої анкети з великим опізненням вже після 1-го червня.

Бюджет Союзу лише на $7.00 перевищив бюджет минулого року. В справі канцелярійного фонду, централя, висилаючи анкети окрім піднесення вкладки до $6.00 від відділу, в якому є більше як 25 членок, робила окремим листом заклик з проханням про добровільну пожертву на цей фонд. У висліді 32 відділи прислали по $6.00, а 6 відділів схвалило більші пожертви, а це: Відділ О. Кобилянської — Саскатун, Саск. — $50.00, при Катедрі Св. Івана в Едмонтоні, Алта. — $100.00, Княгині Ольги — Торонто, Онт. — $25.00, Тризуб — Торонто, Онт., Лесі Українки — Віндзор, Онт. та Княгині Ольги — Вінніпеґ, Ман. — по $10.00. У підсумці це дало $150.00 більше на канцелярійний фонд як минулого року. На цьому місці централя Союзу складає всім відділам свою щиру подяку за громадське ставлення та прекрасну кооперацію.

16. 5. 70 р. відбулося вінчання Донни-Анни Яворської й Андрія Роніша. Молода була убрана в білу сукню з „soie et laine", вшиту київською гладдю. Гафт пастелевих кольорів (зелена, жовта, синя, рожева й золота) 18-ого століття гармонізував й відбивав надзвичайно від білого тла.

Вельон зроблений на взір-форми „корабликa" наших княгинь. В руках молода тримає букет з романів і волошок.

Доповненням цеї сильветки були суконки дружок, вишивані київським взором в голубих відмінах і віночки з романів і блаватів, що прикрашували сильветки голів.

Сорочка молодого була гафтована білим шовком — взором подібним до взору на сукні молодої.

ЗОЛОТИЙ ЖОВТЕНЬ

Після погожих вересневих днів приходить золотий жовтень. І дійсно, осінь найбільше золота — у жовтні. Хоч дні стають відчутно короткими, а ночі довгими, стомлене сонце прокидається пізно і встаючи на роботу ви не знаєте, який буде день, бо сонцеві ніколи, а була і не так просто розігнати ранкові тумани, що все щільніше огортають землю і настирливіше сунуть із своєї далекої півночі на Даж-богові володіння.

Тумани — то перші провісники холодів. Це по їх стежках так і дивись, причвалають Мигички і Мряки, а то й ще з'являться перші Заморозки. Хитрий це нарід. Біжать з Морозенкових володінь зимові синки, летять до сонцесяйних земель цілісіньку ніч, лише перед світанком прибіжать на місце. А сонця вони бояться гірше ніж чорт ладану. Нашкодять, нашкодять та й тікають тоді від сонячних Променів. З переляку пірнають Заморозки в калюжі, ховаються в тугі качани капусти, а то й гляди впірне у відро.

Встане сонце і заіскриться земля коштовними самоцвітами, які погубили з переляку заморозки і навкруги вкриється все наче б — то холодними сльозами. То плаче Земля за минулим літом, за життєдайним теплом, а сонце хоча і піднімається вище і висушить сльози, та вже не пригріє, не припече...

Осінь...

Чи подобається вам, чи ні! Та й матері Землі воно не довподоби. Гайовики та Лісовики намагаються втішити свою матір, прикрашають дерева золотом і багрянцем, щоб і в туманний день листя теплом відсвічувало. Не жаліють дерева для листя сонячного тепла, яке збиралося ціле літечко, віддають все, що мають. А сонечко гріє ледь-ледь, а ночі все холоднішають, і у дерев сил стає все менше і менше. Спадають багрянці з груш і кленів, гублять бурштинові прикраси тендітні берізки, плачуть золотистою живицею сосни і ялинки, тільки дуби міцно тримають своє побуріле листя...

Летить біле павутиннячко, білі тонесенькі ниточки... Бабине літо прийшло. А чому саме бабине?

Ця історія почалася ще тоді, коли все починалося. Може пам'ятаєте, яке горе приносила Погода всьому живому на землі, коли ще сама панувала над стихіями? Прийшли сильніші за неї і захотіли володарювати самі. Що лишалося бідній матері робити в кого сила у того і влада.

Вимагали сильні вгамувати доньку, позбавити її влади, зробити з володарки просту жінку...

Сідає Злата-Баба з доньками за прялки, тчуть намітку і на Покрову накидають на голову бідної Погоди ярмо небаченої краси. Спеленали волю Погоди, зробили її жоною. Але кого? Отож і кинулась Погода від материнського дому на морозенковому коні на далеку північ, до свого кохання, а на Даж-богових землях настало знову літо, коротеньке було те бабине літо...

За народними спостереженнями, яка б не була осінь, але після Покрови завжди буде хоча кілька погожих, і теплих днів, а то й цілі два тижні.

Покрова — середина тижня — колись відігравала значну ролю у створенні календарної обрядовості нашого народу. Недарма до наших днів, ще живе поговірка: — „Покрівочко, покрівочко, покрий мені голівочку, хоч ганчіркою, аби не зосталася дівкою". Це був час весіль. Намітка, якою покривали голову дівчині, мала таку магічну силу, що ніхто не міг перешкодити шлюбові. Якщо навіть нелюб покривав голову дівчини наміткою, вона покірно йшла за нього.

Популярність весіль, а особливо сватань на Покрову було обумовлено тим, що до цього часу в основному кінчалися польові роботи, збирався врожай, а у селянина з'являвся вільний час і виявлявся найбільш родинний достаток.

З Покровою пов'язані деякі повір'я і легенди, що мають зв'язок безпосередньо з зоряним небом. Через увесь небосхил сріблястою дорогою перекинувся Чумацький шлях, чи як він ще відомий в старовинних літописах „Соляний шлях". Назва невипадкова, бо Чумацький шлях був дороговказом для чумаків, що везли сіль з Криму.

Трохи обабіч шляху стоїть Чумацький віз, або більш старовинна назва Ківш. Як станете обличчям на північ, то прямо над вами блищить невеличка зірка — Кілок. Наші древні пращури помітили, що навколо цієї зірочки обертаються всі інші, а вона ніби стоїть на місці. До кілка прип'ятий ланцюгом пес Сашко. Він гризе ланцюг, крутиться навколо Кілка, силкуючись ро-

зірвати пута. Стережуть того пса три зірки — Ранішня, Вечірня і Світова (все одна і та ж планета Венера), які не дадуть псові накоїти лиха, бо за народним уявленням тільки Сашко зірветься з ланцюгу, як наступить світові кінець.

Сашка до Кілка прип'яв колись дуже давно Велес. Кажуть, що Велес пас своїх золоторогих турів, Сашко був добрим помічником своєму господареві. Та напав Сказ на Сашка і той з переляку порвав усіх золоторогих турів. Тільки одного тура встиг Велес урятувати та й закинув його на небо, там же і Сашка прип'яв, а згодом і сам на небі опинився, тільки люди стали називати його Волосожаром.

Баба Яциниха з села Дереївки розповідала, що Волосожар — це пастух, а всі зірочки — то його овечки. Ото і вигонить він їх кожної ночі на небо. Але на нашому небі не тільки овечки Волосожара там ви знайдете сузір'я „Дівчина воду несе", „Криниця", „Чепіга", „Пасіка", „Квочка" та багато інших, за якими криються чудові народні оповідання та перекази. Та з усіх цих сузір'їв чи не найпривабливішим щодо місяця Жовтня виступає сузір'я „БАБИ". Точно не визначено, як вірніше називати це сузір'я „Баба" чи „Баби". Ця назва входить до поняття „баба" — яке досить популярне на Україні. Досить пригадати, що центральна площа древнього Києва називалась „Бабин торжок", велике урочище в сучасному Києві носить назву „Бабин яр". Популярність культу Злати-Баби, культу сивої пращурки, що поруч з Дідом („Ой, Дід-Ладо сіяли") залишили помітний слід в обрядовості українського народу. Сузір'я „Баби" з'являється на вечірньому небосхилі десь наприкінці серпня — початку вересня. Кажуть, що Злата - Баба сіла за прялку із своїми доньками. Поки вони прядуть, доти сузір'я „Баби" на небі. Як почали ткати — а то стається на початку жовтня — сходить сузір'я з неба і спускається Злата-Баба до неслухняної Погоди щоби приборкати її. Коли ж Баба накинула намітку на доньку, то після Покрови для Злати-Баби прийшов короткий спочинок — прийшло бабине літо.

Коли тепла погода стоїть до кінця жовтня, то кажуть, що Злата-Баба турбується про хліборобів, дає їм можливість засіяти озимину, щоб на майбутній рік був добрий урожай жита, пшениці та всякої пашниці.

Спостереження над природою дав нашим предкам багатовіковий досвід встанавлювати деякі залежності між метеоролотічними явищами.

Якщо на Покрову вітер зі сходу — зима буде холодна, якщо з півночі — холодна з хуртовинами, якщо з півдня — тепла.

Якщо журавлі відлетіли у вирій ще до Покрови — чекай на ранню холодну зиму.

Наталія Кібець

Міннеаполіс, Мінн.
вересень, 1970 р.

Намітка — перемітка, серпанок — старовинний український жіночий святковий головний убір у вигляді вузького лляного, конопляного або шовкового полотнища, що ним заміжні жінки повивали голову найчастіше поверх очіпка. Способи пов'язування були дуже різноманітні — кінці полотнища зав'язували ззаду, збоку, зверху, над чолом під підборіддям тощо. На початку 20 ст. намітка вийшла з ужитку.

Баба: — жінка, мати прародительниця. У давніх слов'ян була жіночим божеством, яке уособлювало собою хмари, пізніше — світло взагаліа або світло Місяця (звідси Баба — тітка Святовита) Божества — баби, за уявою марновірників, нібито проживали на високих горбах або гірських виршинах, звідси велика кількість назв „Бабина гора" у слов'ян, зокрема на Україні.

— — — — —

ПРУЖИНКА ЖИТТЯ

Найраніше весна прийшла на околицю . Вже ронить прозорі сльозинки вербове гілля, відчувши теплий подих березня — ранку року. І затріпотіла, заструмувала молода клейка кров по жилах рослин. За кілька днів вербовий кущ розцвів, прикрасився пухнастими золотавими суцвіттями-„котиками", схожими на курчат, що тільки-но вилупилися...

Травень називають найкращим місяцем, бо саме в цю пору земля убирається в найяскравіші і найбагатші шати. А мені більше до вподоби квітень. Адже в квітні пружинка життя в природі, як кажуть, розкручується на повну потужність — проростають бруньки, пагінці, паростки.

...Нагніться до паруючої землі. Розгребіть торішне листя. Обережніше! Ось він, тендітний паросток, сповнений соків і енергії. Незабаром відбудеться друге чудо: на ваших очах почне народжуватися барвистий килим. Спалахнуть тюльпани. Засиніють проліски. Зацвіте брандушка і горицвіт. Лісові галявини зарясніють сон-травою, медунками, фіолетовими свічками петрова хреста.

А поки ваші пальці торкаються ніжного паростка.

Ю. Коваленко

ДИННА „КАВА"

Звичайнісінькі баштанні дині можуть бути ліками.

Насіння дині пропускають через м'ясорубку і 1 чайну ложечку одержаної маси кладуть у склянку киплячого молока. Кип'ятять 2-3 хв. П'ють по склянці тричі на добу. Динна „кава" подрібнює каміння в нирках та жовчному міхурі і є дійовим засобом при холециститах, гепатитах тощо.

ВІДДІЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

ПІВЕНЬ ТА ПАВИЧ

КАЛМИЦЬКА НАРОДНА КАЗКА

Малюнок Н. Кірпенко

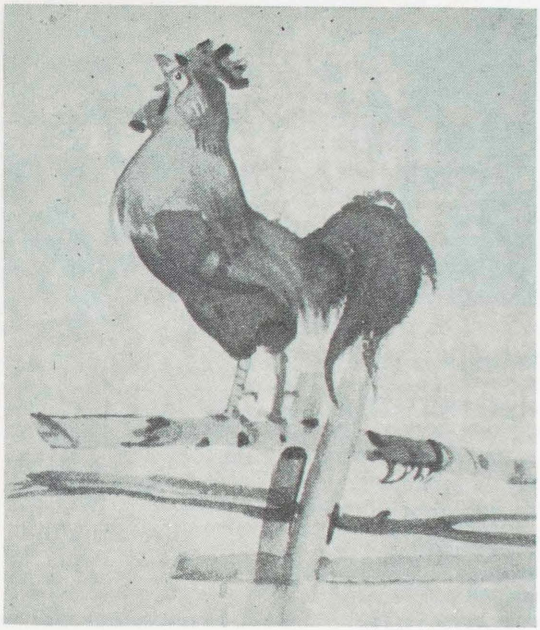

У сиву давнину жили два сусіди — півень і павич. Півень був дуже гарний, і вбрання на ньому було також прегарне. Золотисте блискуче пір'я переливалося на сонці всіма кольорами райдуги. Все птаство заздрило півневі. Пишний і гордовитий був півень. Ні з ким навіть не розмовляв, окрім павича. Походжав дуже поважно, так само поважно й зерна дзьобав.

Дружив півень лише з павичем. Той був його добрим сусідом, проте убрання в павича було непримітне, сіреньке. Ніби й не рівня півневі, та жили в злагоді.

Якось зібрався павич у далекі краї. Зажурився, що непоказне на ньому вбрання. З заздрістю дивився на півня й гадав: „Ото було б щастя, коли б мав я таке пір'я, як у півня! А моїм хіба ж можна похвалитися птаству в далекому чужому краї? Ні, сором і на очі показатися чужоземцям. Чому б мені не попросити допомоги в півня?.. Попрошу його одяг. Невже відмовить?"

І павич звернувся до півня. Дай, мовляв, одягнуся в твоє. Я завтра вранці повернуся з мандрівки і віддам.

Півень поміркував та й каже:

— А що я робитиму, коли ти до ранку не повернешся?

Павич відповів:

— Якщо мене не буде на світанку, ти крикни, і на твій крик я обов'язково явлюся. Якщо ж мене не буде і вранці, то кричи в обід. А коли і в обід не вернуся, то кричи ввечері. До вечора я, звичайно, буду.

Півень повірив павичеві, скинув своє прегарне вбрання й віддав приятелю. А сам одягнувся в незавидне павиче-ве. В новому одязі павич став найпрекраснішим птахом на всьому світі. Щасливий і гордий, рушив він у далекі краї.

Минув день. Минув ніч. Півень чекав на павича, а того все не було. Занепокоївся півень. Не втримався, закричав:

— Ку-ку-рі-ку!

Та павич однаково не явився. Ще раз і ще закричав півень. І знову даремно. Зажурився півень, став чекати, коли настане обід. Настав обід. Знову кричить півень, а павича немає. Чекає вечора. Настав вечір. Півень кличе павича, а того не чути.

Отак і пропав павич, а разом з ним розкішне вбрання.

З того часу півні щоденно кричать три рази: „Ку-ку-рі-ку!" Вранці, в обід і ввечері. Кличуть павича, що колись привласнив їхнє прегарне вбрання.

Переклад О. Зозульського.

Марія Познанська

МОЇЙ МАМІ

Мамо люба, добра, мила —
Як іще назвать тебе?
Це ж для мене ти пошила
З шовку вбрання голубе.

Ти мені читаєш книжку,
Хочеш розуму навчить.
Ляжу спати — ходиш нишком,
Все боїшся розбудить.

Захворію хоч злегенька —
Цілу ніч не будеш спать.
То ж дозволь тебе, рідненька,
За усе поцілувать!

РОЗУМНИЦЯ

Я вже більше не маленька!
Вчора так сказала ненька,
Як я випрала хустинку,
Й забавки зложила в скринку.

А я й справді величенька.
В школу піду вже скоренько,
В школі розуму навчуся,
Україні пригоджуся.

Бо казав мій татко нині,
Людей треба Україні.
Працівників щирих і добрих,
І розумних, і хоробрих.

Д. Б.

НЕСЛУХНЯНИЙ ЗАЙЧИК

Зайчик лікаря не слухав
Й застудилось в нього вухо
Це тому, що босі лапки
І нема на вухах шапки...

Валентин Полинок

Валерій Білан

НОВИЙ ДІМ

У своєму дворі Лесі подобається. Тут — і пісочниця, і лава, і тополя під вікнами росте. А за парканом — пустир.

Леся вже п'ять років живе у своєму будинку. І всіх дітей знає. Разом бігають, граються на подвір'ї.

Якось Толя говорить:

— Ходімо на пустир подивимось!

Сергійко здивувався:

— Там же немає нічого...

— А от і є! Пішли!

Підбігли всі до паркана, у щілину дивляться. І дійсно, не впізнати пустиря: посередині великий рівний майданчик, а попід парканом біла цегла акуратно складена. З воріт на пустир машини в'їжджають: екскаватор з блискучим ковшем і величезні автомобілі-самоскиди.

— Навіщо вони сюди приїхали? — питає Леся.

Толя завжди все знає:

— Дім новий будуватимуть.

— Який? Такий, як наш?

— Ні, громадяни, не такий, — раптом почувся чийсь голос. Озирнулись діти, дивляться: біля них незнайома людина стоїть у ватнику і чоботях.

— Дім буде не такий, як всі. От побачите! — сказав, усміхнувся і пішов далі незнайомий.

Закипіла на пустирі робота. Кожного дня Леся, Толя і Сергійко біля паркана крутяться. Дивляться, як будівельники величезну чотирикутну яму цеглою обкладають — це фундамент. Як підйомного крана ставлять — щоб цеглу на стіни подавати. Як рами у вікна вставляють, як дах роблять.

— І зовсім звичайний дім, — говорить Сергійко. — Стіни, вікна, — все, як завжди.

— А от і ні, — сперечається Леся. — Глянь, на стінах Буратіно, Колобок. А які двері широкі, які вікна великі!

— Незвичайний дім, — погодився Толя, — тільки хто у ньому житиме

Вирішили у будівельників спитати.

— Невже не здогадалися? — засміялися майстри. — Цей дім — ваш. Збирайтеся, скоро у новий дитячий садок підете.

...У своєму дворі Лесі подобається. Але в новому все-таки краще. Тепер мама ніяк її додому з дитячого садка не докличеться.

Лісовий фестиваль

Пішов маленький Гриць з старшою сестрою до гаю. По гриби. А в лісі щебету-щебету. Неначе хто тисячі дзвіночків почіпляв до дерев, і вони безугаву видзеленькують. На різні голоси.

Аж листя шелестіло від багатоголосся птахів. Гриць заслухався, і про гриби забув. А тоді й питає у сестрички:

— Марійко, це у птахів фестиваль?

Марійка засміялася:

— Фестиваль, Грицю.

Хлопчик згадав, як сестричка їздила до міста. Казала, що там було багато дітей. Усі співали, грали, танцювали — змагалися на фестивалі.

М. Романіка

Д. Б.

АННИЧЧИН КОТИК

Ось Анниччин котик,
Вмочив лапку в ротик,
Й навчає Анничку,
Умивати личко.
Тихо так муркоче,
Мов сказати хоче:
Візьми й ти Анничко,
В долоньки водичку,
Умийся чистенько,
Вберися саменька.
Мама скаже:: Анна,
Вже велика панна,
Скоро, як Варварка,
Буде вже школярка!

Громадська і родинна хроніка

ПОДВІЙНА ІМПРЕЗА
Овкборн, Ман.

В суботу, 28 лютого 1970 р. заходами управи відділу ім. Лесі Українки відбулось подвійне свято — відзначення членок відділу за їх довголітню працю для організації — 25 років і більше та роковини Лесі Українки — патронки відділу.

На цю імпрезу прибули з Вінніпегу запрошені гості — голова пров. екзекутиви Союзу Українок на Манітобу Теодора Гаврисишин і заст. голови пров. екзекутиви Марія Мандзюк, яка була довголітньою провідницею та членкою у відділі в Овкборн. Пані Марія Бородій, одна із заслужених членок т-ва приймала у своїм домі гостей і заряд т-ва смачною вечерою.

В годині 8:00 вечером, в залі Українського Народного Дому зібралось гарне число учасників імпрези. Програма почалась молитвою, що її проспівали членки відділу. Вступне слово виголосила Ґ. Матієшин, голова відділу, в якім пояснила ціль та значення свята та привітала присутніх гостей.

Дві молодших членки — Марія Старенька і Анна Друль заквітчували відзначуваних членок, які підходили по порядку на заклик предсідниці Ґ. Матієшин. Голова провінційної управи Союзу Теодора Гаврисишин вручувала від крайової управи Союзу Українок Канади грамоти. Членки, що отримали грамоти відзначення: Марія Бабій, Анастасія Дзюба, Каська Тутkалюк, Марія Мандзюк, Марія Бородій, Марія Мануляк, Текля Цітульська, Ірина Франко, Василька Слонь, Анастасія Грицак, Марія Ґрошок, Анастасія Друль, Анна Боклащук, Анна Трач, Текля Сторожук, Василина Піц, Анна Маційовська, Анна Сітко, Франка Бойчук, Анна Коваль. Дві членки — Анна Матієшин і Розалія Савіцька були нагороджені грамотами в 1957 році.

Друга частина програми була присвячена роковинам Лесі Українки та складалась вона з концертових точок і доповіді. Співацький гурток членок відділу проспівав чотири пісні „Квіти мої", „Гетьте думи", „Марічка" і „Така її доля". Марія Бородій виконала художнє читання одної з поезій Лесі Українки.

Марія Мандзюк, заст. голови пров. Екзекутиви представила голову пров. екзекутиви Теодору Гаврисишин, яка виголосила доповідь про Лесю Українку. Після доповіді Марія Ґрошок відчитала поезію „Уста говорять", співацький гурток членок проспівав „Кажуть люди щом щаслива" та Анна і Савеля Баклащук проспівали дует. Кінцеве слово сказав п. Антох Слонь.

Візначені членки відділу ім. Л. Українки в Овкбирні, Ман.

Після програми учасники перейшли до їдальні, де парох, Всеч. о. Л. Дячина поблагословив смачну перекуску, яку подали членки відділу.

Ґ. Матієшин

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА
в Ошаві, Онтеріо

Союз Українок Канади, відділ „Барвінок" переводять річно імпрезу „День Українського Студента з часу його ініціятиви центральною управою.

В нашій околиці знаходиться гарне число молоді учащаючої до середніх і вищих шкіл. З нагоди такого дня нашою ціллю є щоб гуртувати і затримати нашу, українську православну молодь при рідній церкві, наситити їх добрим, здоровим світоглядом, який не дав би їм загубитися у чужому морі, а все гуртуватися у рідним середовищі та займати відповідальні становища у громадському житті, пам'ятаючи яких батьків вони діти.

І так 4-го жовтня 1970 р. на таке свято прибули запрошені студенти. Вони взяли участь у Богослуженні в церкві Св. Івана, а опісля членки Союзу гостили їх обідом.

Пані Кароля Шевчук тепло привітала усіх присутніх і таксамо підкреслила, що давніше потрібно було тільки сили, щоби виконувати ручні роботи, а тепер більше як коли будь необхідним є набувати знання та науку, бо лопату замінено на машини, до яких потрібно знання як ними управляти, уже не говорячи до вищого рода зайнять та професій.

Отець парох Ростислав Панченко у своїм слові наводячи життєвий приклад закликав студентів до побирання освіти для кращого будучого та наказував відрізняти добро від зла у сьогоднішньому скомплікованому світі.

Пані Ґеня Маґа представила головного бесідника в особі шефа поліції міста Гвитбі п. В. Пілкінґтона. Пан Пілкінґтон говорив на тему „Зловживання наркотиків". Будучи досвідченим у своїй праці він переконливо з'ясовував велику небезпеку для вживачів різних наркотиків поза докторськими приписами. Бесідник міцно перестерігав уникати такого явища, що нераз кінчається трагедією. При кінці він висвітлив фільм на повищу тему. Пані Маріана Парфенюк подякувала гостеві за його промову.

На закінчення, голова відділу пані Анна Дутчак вручила стипендії учасникам курсів українознавства. Вже декілька років зчерги Союз Українок уділює фінансову поміч тим учням, які навчаються на літніх курсах українознавства у інст. Св. Володимира в Торонто або у Колеґії Св. Андрея у Вінніпезі. На сьогоднішній оказії такі студенти отримали призначені стипендії: Богдан Панченко, Федір Садовий, Йосип Лавринюк та Юрій Панченко.

Відділ „Барвінок" висловлює подяку всім, хто причинився здійснити успішно такий прекрасний „День Українського Студента".

Оля Горегляд — пресова секр.

ЮВІЛЕЙ П-ВА М. А. ПОГОРЕЦЬКИХ

В неділю, 16 серпня 1970 р. в залі Української Православної Громади в Принс Альберт відбулось ювілейне прийняття п-ва М. А. Погорецьких, з нагоди їх діямантового ювілею подружжя. Це родинне свято улаштувало своїм родичам родина — сини і дочки ювілятів.

В годині 2:00 по полудні, в церкві Пресв. Тройці Всеч. о. М. Олесюк відправив молебен за здоров'я ювілят та виголосив привітальне слово. Присутніх гостей — в церкві і на прийнятті було поверх сто осіб і крім місцевих, були тут гості з Мелфорту, Бруксбі, Ленвейлу, Фирі Ґлен, Вадіни, Кадет, Мекдовилу, Давфину, Саскатуну і Едмонтону.

Ювілейне прийняття відбулось в церковній залі, приготовлене родиною, а видало жіноче т-во. Молитву перед обідом провів о. М. Олесюк. Господарем був п. В. Боднарчук, який цікаво оповів про життя ювілятів. П. Погорецький, з фаху коваль, прибув до Канади 1905 р., одружився з Анною з Топоровських, був поштарем в Канаді поверх 40 років, спочатку в Манітобі мав пошту в Залісся, 1928 року переїхали вони до Саскачевану і поселились коло Мелфорту, держали пошту в Трайлид і Линвейл. Були вони членами громади в Бруксбі церкви св. Петра і Павла від 1928 до 1962 р. Пані Погорецька була членкою у відділі Союзу Українок Канади. 1962 року п-во Погорецькі переїхали на постійний побут до Принс Альберт, і тут включились в громадське життя. П-во Погорецькі мають 8 дітей — 3 сини: Людвик, Антін і Адам, 5 дочок: Текля Ткачук, Дорота Панчук, Марія Добровольська, Павліна Петрик і Юганна Герис — всі діти подружені, а п-во Погорецькі мають тепер крім дітей 19 внуків та 8 правнуків.

Від родини вітав родичів найстарший син Людвик, зложив їм побажання та вручив подарунок. Вітав ювілятів парох о. Олесюк. Прочитано телеграфічні привітання від королеви Єлисавети II, прем. Трудо, Р. Течира, ген. губернатора д-ра Воробця, Д. Стіварда і Дж. Діфенбейкера, телеграма від сина Антона з родиною з Гамільтону та п-ва Герисів з Ванкуверу. Вітала ювілятів сваха пані П. Сліпчук з Едмонтону, яка спеціяльно приїхала на ювілей. В імені близької родини вітала ювілятів пані С. Возняк, зложила їм побажання та вручила подарунок разом з великим букетом квітів. По цім ще відбулось вручування подарунків від приятелів.

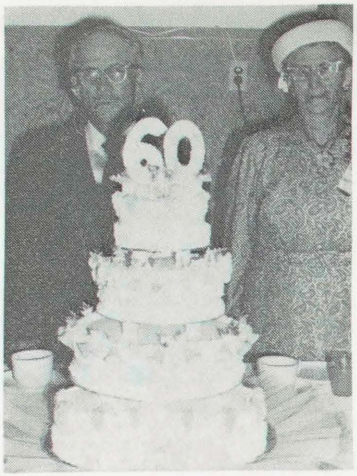

П-во М. А. Погорецькі

Програма ювілейного прийняття закінчувалася словом подяки, пана Погорецького, який дякував від себе і своєї дружини гостям і рідним за вшанування, за честь та дорогі на пам'ятку подарунки. На пропозицію о. Олесюка гості відспівали „На многая літа" ювілятам.

Д. П.

РІЧНІ ЗБОРИ КОМІТЕТУ УКРАЇНОК КАНАДИ Відділ у Гамільтоні

Річні збори відділу Комітету Українок Канади відбулися в дні 19-го травня 1970 року в залі парохії української католицької Церкви св. Духа. На зборах були відпоручниці українських організацій, міста Гамільтону.

Збори відкрила молитвою голова пані Г. Лазарович, привітала присутніх членкинь-делегаток та запропонувала обрання президії, до якої увійшли: пані Т. Стахів — предсідниця, а секретаркою пані Г. Габрович.

Протокол з попередніх загальних зборів відчитала пані М. Пасіка, що його прийнято без змін. Опісля приступлено до звітів уступаючої управи. Першою звітувала пані Г. Лазарович, голова відділу. Вона докладно подала перебіг праці за минулий, звітовий рік, зокрема підкреслюючи дуже вдатне відсвяткування 25-ти літнього Ювілею Комітету Українок Канади. Окремою подією в праці відділу було викінчення оригінального полтавського строю, що його відділ в Гамільтоні призначив як подарунок до національного музею в Оттаві. До придбання того строю причинилися всі організації, а зокрема пані: Прийма, Купич, Костик, Дутка, Фесяк, Лазарович, Кульчицька, Габрович, Бойко Полос, Джарвіс, Пасіка, Кучер, Придаткевич та Кіт вложили не тільки особисту працю, але також грошевими датками помогли до викінчення цього строю. Голова пані Г. Лазарович особисто відвезла цей подарунок до Оттави. Крім цього, під час звітового року відбулися інші успішні імпрези влаштовані відділом, як також управа та делегатки відділу брали активну участь у всіх українських імпрезах, що їх приготовляли інші організації. Праця була задовільна завдяки взаємній щирій співпраці всіх відпоручниць і на закінчення свого звіту пані Г. Лазарович подякувала всім паням.

В дальшому звітували пані, заст. голови А. Чорнейко та Д. Придаткевич. Вони також підкреслили, що праця відділу була успішною, завдяки вмілому проводові голови пані Лазарович та загальній співпраці всіх делегаток. Секретарки відділу пані М. Пасіка та пані М. Пилипюк подали звіти з кореспонденції. Докладний касовий звіт зложила пані Р. Кучер. Звіт освітньої референтури відчитала пані Т. Дутка. В ньому вона докладно обговорила минулорічну діяльність, пояснюючи кожну відбуту імпрезу та проаналізувала додатні та від'ємні сторінки відбутих імпрез. Пані А. Бойко, прес. реф. подала, до яких часописей та журналів було вислано дописі про працю та діяльність нашого відділу та котрі часописі чи журнали помістили згадані дописі. В дальшому звітували пані: реф. архіву А. Кіт, господарки та звязків з молоддю пані С. Фесяк та суспільної опіки пані Л. Кривокульська З повище згаданих звітів присутні делегатки мали змогу довідатися про працю відділу, який старався покрити всі ділянки та потреби нашої української громади.

Голова контрольної комісії пані Л. Кривокульська подала, що провірка касових книжок покривається з банковим с-дом, загальна діяльність управи була більше чим задовільною та в імени конт. комісії внесла на уділення абсолюторії уступаючій управі.

Приступлено до вибору нової управи. На внесок номінаційної комісії,

яку очолювала пані М. Пасіка обрано одноголосно таку нову управу: голова — М. Пилипюк — СУК., 1-ша заст. голови — І. Пірі — ЛУКЖ., 2-га заст. голови Т. Ружицька — ОУК., секретарка М. Пасіка — СУК, скарбник Р. Кучер — УЕО, анг. секрт. С. Бучок — ЛУКЖ, культ. освіт. референтура Т. Стахів — ОЖЛВУ, О. Габрович — ОУК, О. Дробот — СУК, С. Бучок — ЛУКЖ, прес. реф. А. Бойко — ЛУКЖ, архів Е. Гребенюк — СУК, референтура звязків з молоддю С. Фесяк — ЛУКЖ, Т. Толстошел — СУК, Л. Кривокульська — ОЖЛВУ, господарський відділ очолили: А. Джарвіс — ЛУКЖ та А. Диба — ОЖЛВУ, сусп. опіка Л. Кривокульська — ОЖЛВУ; членки управи М. Фаренеч — ЛУКЖ та Д. Придаткевич — ОУК. До контрольної комісії обрано: А. Полос — ЛУКЖ, Д. Придаткевич — ОУК і П. Дибко — СУК.

Після вибору забрала слово новообрана голова пані М. Пилипюк. Вона подякувала за вибір та довір'я до неї і заявила, що доложить всіх старань, щоб задержати працю відділу на тому високому рівні, що був дотепер. Вона просила всіх делеґаток про дальшу співпрацю, бо тільки спільними зусиллями можна осягнути намірені завдання.

В дальшому Збори прийняли внесок пані М. Пасіки, щоб каденція управи була продовжена до двох літ. Після короткої, живої дискусії над плянами праці на наступний рік, пані А. Чорнейко в імені делеґаток подякувала уступаючій управі за її працю, та зокрема пані Г. Лазарович, що не жалувала часу, труду ні гроша, щоби поставити відділ на належній висоті, та вручила її подарунок, від всіх відпоручниць організацій. Після закінчення зборів пані з ЛУКЖ принимали присутніх чаєм та солодким.

Анна Бойко прес. реф.

З ДІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛУ ІМ. СОФІЇ РУСОВОЇ Лонґ Бренч, Онт.

У вівторок 10. лютого 1970 р. заходом нашого відділу відбулося при церкві Св. Димитрія свято Лесі Українки. Погода у той день була прямо неможлива, падав холодний дощ з вітром, однак мимо такої неприв'ітної погоди, наше жіноцтво зійшлося численно. Голова відділу пані Кумпан відкрила свято вступним словом. Реферат про творчість Лесі Українки виголосила М. Мартинюк. Пані Маєвська прочитала два вірші Лесі Українки, „Поворіт" та „Contra spem spero". Закінчено свято товариською гутіркою та чайним прийняттям.

Березня 10. по чергових зборах нашого відділу, відбувся вечір присвячений Княгині Ользі. Доповідь виголосила М. Мартинюк.

Червня 2. після місячних зборів М. Мартинюк виголосила доповідь на тему „Сучасні осяги жіноцтва". Доповідь була опрацьована на підставі розпорошених жерел.

М. Мартинюк, кор. секр.

Стрій Анни Ярославни, моделює дочка пані М. Іванець, пані Орися Сич

ПОКАЗ УКРАЇНСЬКИХ ІСТОРИЧНИХ СТРОЇВ

Дня 5-го квітня 1970 р. в м. Торонто в авдиторії Бикфорд Гай Скул, заходами Східньої Екзекутиви та Музейного Комітету відбувся показ історичних строїв, народної та модерної ноші.

Показ відкрила голова Музейного Комітету Філії в Торонто пані Іванна Вахна привітом та коротко пояснила про значення українського народного мистецтва.

Голова Східньої Екзекутиви пані О. Сушко керувала програмою, подаючи коментарі в двох мовах англійською і українською про народні строї та примінення української вишивки до модерного одягу.

Пані Сушко вміло з глибоким чуттям подавала історичні дані до кожного строю з різних епох української історії та з різних областей України.

Показ відбувся на фоні української народної музики відомої в Гамілтоні піяністки Наді Литвин.

Подавала інструкції до моделювання пані Славка Охітва з Торонта.

Ми не подаємо докладного перебігу імпрези, щоб не було повтореним.

Докладний опис про строї був поміщений в журналі „Промінь" місяць квітень 1970 р. ч. 4.

В програму показу в Торонто входив новий стрій князівни Ганни Ярославни. Стрій спроєктувала і пошила членка Східньої Екзекутиви і бувша голова — пані М. Іванець з Брентфорду.

Східня Екзекутива та Музейний Комітет складають сердечну подяку пані Іванець за подарований стрій.

Завдяки відданій праці членок Східньої Екзекутиви та Музейного Комітету показ увінчався успіхом.

* * *

Зайшла друкарська помилка до допису Історичних Строїв, що був поміщений в журналі ч. 4 місяць квітень 1970 р.

Сторінка 24, останній розділ написано: „Чотири з тих строїв були замовлені в Торонтонській фірмі і над виконанням наглядала голова Муз. Ком. пані Іванна Вахна".

Повинно бути:

„Чотири із цих строїв були замовлені в Торонтонській фірмі. За їх виконанням дбали голова Муз. Ком. пані І. Вахна та заступниця голови Муз. Ком. пані М. Буряник."

Та ж сама сторінка останній розділ

повинно бути

Пані Розалія Самець подарувала стрій княгині Ольги. Пані А. Кіт та А. Каліщук подарували стрій Магдалини Мазепи. Пані Н. Пенюк та Є. Панчишин подарували стрій князівни Євдокії.

Відділ ТУС в Гамільтоні подарував стрій князя Володимира.

Надія Пенюк

ОШАВА, ОНТ.
Відділ Барвінок

Річні збори відділу відбулися в домі п. Ш. Халонюк у жовтні 1969 р., на яких вибрано нову голову п. Анну Дутчак на наступний рік 1969-70. Вислухано було звіти річної діяльности від приявних членок заряду та від комітетів і референток.

Рік 1968 — 69 був досить успішним під енергійним проводом уступаючої голови пані Наді Стець. Відділ „Барвінок" присвячує поважну частину праці для недільної школи. І так вибраний комітет і учительки постарались удекорувати кляси релігійними образками, а також були прибрані релігійні книжки для навчання недільних кляс. В кожній клясі впродовж навчального року тримаємо рекорди присутніх учнів. З порозумінням отця пароха і церковного заряду комітет закупив і опакував подарунки, що були роздані дітям на свято Миколая. З року на рік членки приготовляють сніданок дітям по Св. Причасті.

Починаючи з осені і закінчуючи величавим концертом в День Матері групи молодших і старших дітей завзято навчалися народніх танків, що їх відділ спонсорував під проводом хореографа п. Н. Воробця. Такі курси танців показалися надзвичайно успішні серед молоді.

В квітні 1969 р. відбулася спільна імпреза — роковини Тараса Шевченка, де взяли участь місцеві відділи СУК, СУМК і ТУС та інші гості. Був приготований обід молодшим відділом СУМК а пізніше слідувала програма, в яку входили: спів, деклямації, реферат, читання заповіту і інше. Програмою керувала п. Оля Куць.

У жовтні 1969 р. переведено „День Студента" де головною бесідницею була панна Анна Фігус. Її тема про поїздку в Україну і світлини цікавили усіх слухачів. Відділ організує таке свято з ціллю, щоб зацікавити старших студентів українського походження до рідного середовища. А також було вручено стипендії учням, які вчащали на літні курси українознавства у Колегії Св. Андрея у Вінніпегу. Даруся Куць, Юрій Горегляд, Федір Садовий отримали згадані стипендії від відділу „Барвінок" у певній сумі.

Пані Анна Дутчак репрезентувала відділ „Барвінок" на пробних зборах Провінційної Жіночої Ради а пані О. Куць учащала, як представниця від Провінціональної Екзекутиви Союзу Українок. На цих зборах щойно було заплянованo зорганізувати відділ Жіночої Ради у Ошаві.

На одних зборах секретарка перевела запитник відносно ріжних українських страв, для розглянення на конференції у Вінніпегу. Група членок взяла участь у чаї і показі історичної ноші у Гамільтоні, що відбулося у вересні 1969 р. Членки відвідали будинок старечого дому, проводячи інформаційні розмови з директором інституції. Було подарувано ляльку в народнім строю для Ошавської Шпитальної жіночої організації. Членки взяли на себе обов'язок раз на деякий час по черзі доглядати „Tuck Shop" у старечім домі, Hillsdale Manor.

Наш відділ співпрацює з сестрицтвом при церкві Св. Івана, членки подарували печиво на Святу Йорданську Вечерю, а також приготовили Обід — Свячене для парафіян. До розвагової частини належали: Різдвяна забава, де чоловіки членок були гістьми на вечері, зборах і розривковій програмі; членки і родини мали пікнік у літній резиденції п-ва Леона і Валентини Халонюк при Букгорн озері. Членки відбули спільну поїздку до театру, О'Кеф Центр у Торонто. Пані Г. Плішка висвітлила фільм зі свого побуту на Україні та в інших місцевостях Європи.

Щоби провадити працю та добродійну діяльність, відділ улаштував кілька випродажів речей для здобуття фондів. Також відбулись інші проєкти для придбання фінансів.

До заряду на 1968 — 69 рік входили: п. Надя Стець — голова; п. Галина Плішка — заступниця голови; п. Оля Куць — рекордова секретарка; п. Оля Горегляд — пресова секретарка; п. Марія Григоренко — скарбничка; п. Ґеня Маґа — фінансова секретарка; п. Оля Скуратов і п. Ширлі Халонюк — телефон; п. Анна Дутчак, п. Маріана Парфенюк і Орися Садова — ком. Недільної Школи; М. Григоренко і Г. Плішка — відвідування хворих; п. А. Дутчак і О. Куць — програмовий ком.; М. Григоренко — добродійна реф.; п. Михайлина Ґонта, О. Горегляд і О. Садова — представниці до КУК; О. Куць — представниця до молодшого СУМК; М. Ґонта — голова контрольної комісії.

Оля Горегляд — пресова секретарка

ШІГО, САСК.
Відділ ім. О. Кобилянської

Річні збори жіночого т-ва відбулися в Народнім Домі 3-го грудня 1969 р. Предсідницею зборів була К. Рудей а секретаркою А. Парнета. Звіт з діяльности т-ва за минулий рік здала А. Парнета. Голова т-ва Марія Кирилюк подякувала членкам за співпрацю, а також і зарядові, що так згідливо співпрацював між собою. Фінансовий звіт здавала касирка Ґ. Клевчук.

Впродовж року відбулось 10 місячних зборів. Відділ сповнив свій бюджет до централі. Т-во зложило жертви на такі цілі: на фонд поборювання недуги рака, на Червоний Хрест, на фонд недуги серця і фонд сліпих. Дали грошеву поміч дітям недільної школи і помогли улаштувати пікнік при кінці шкільного року. На прохання студентів Інституту П. Могили в Саскатуні дали пожертву на видання першого збірника „Каменярі", дали жертву на піддержку журнала „Промінь". Т-во дало подарунки двом членкам, які виїжджали з околиці та чук.

А. Парнета, секр.

ТАНДЕР БЕЙ
Відділ ім. Олени Пчілки

Річні збори відділу відбулися 14 грудня 1969 року. На зборах, крім звітувань з діяльности за минулий рік було вибрано заряд на 1970, до якого увійшли слідуючі пані: Стефанія Музика — уступивша голова, Марія Ґронько — голова, Текля Зимовікус і добр. Анна Зміївська — заступниці голови, Анна Стасів — рекорд. секр., Василина Федчак — фінансова секретарка, Тереса Кулій — касирка. Представниці до КУК — Теодора Литвин і Анна Стасів.

дарували ювілят з нагоди 50-ліття подружжя. Комітет відвідував хворих у шпиталі та по домах, доставляв квіти та овочі з побажаннями здоров'я.

Заходами т-ва відбулось 4 вечорки бінґо, один випродаж домашнього печива, осінній базар. Членки помагали з перекускою під час похорону та приготовили храмовий обід на Зелені Свята. Докупили потрібний посуд до кухні при Народнім Домі. Купили до церкви фелон вартости $185.00.

Заряд т-ва на 1970 рік: Голова — К. Рудей, заст. голови — С. Стадник, секретарка — А. Парнета, заст. секр. — М. Кирилюк, касирка — Ґ. Клев-

Збори намітили плян праці, до якого увійшли такі головні точки: Спільна Йорданська Вечеря, Свято Лесі Українки — програмою мала зайнятись добр. Зміївська, пущення, Великодний чай з виставкою українських писанок і печива, відсвяткування 25-ліття відділу, відсвяткування 35-ліття церкви Св. Володимира. На імпрезу 25-ліття відділу рішено було запросити гостю доповідачку а Владику Михаїла на 35-ліття Церкви.

Крім цього наше товариство буде і надалі продовжувати щоденну працю, яку виконуємо уже роками усталену нашим жіночим т-вом на користь нашої церкви.

Анна Стасів, секретарка

У ПІВРІЧЧЯ СМЕРТИ СИНА...

Одної неділі в м. серпні ц. р., в церкві св. Юрія у Ґримзбі, Всеч. о. Міненко відправив по Службі Божій Панахиду по бл. п. Євгенові Дмитренко, який у розквіті літ відійшов з цього світу, згинувши у нещасливім випадку.

Євген був одиноким у своїх родичів, тож остались вони осамітнені на старші літа. Втрату одинокого сина тяжко переживають. Тому-то громадянство, розуміючи горе і біль батьків прилучились до спільної молитви за спокій душі покійного. Після Панахиди Всеч. о. Міненко ще в церкві висловив співчуття родичам покійного, побажав їм сили пережити своє горе і попросив вірних в імені п-ва Дмитренків зійти до церковної залі на жалібне прийняття по бл. п. Євгенові.

Господарем жалібного обіду був п. Василь Гусак, який висловив співчуття родичам покійного від громади і від своєї родини та попросив до слова п. Мирослава Дяковського, який приїхав з Німеччини разом з родиною в гості до своїх рідних. У своїм слові п. М. Дяковський зложив співчуття батькові й матері Євгена, а розуміючи їх страждання висловив побажання, щоб злагіднилась гострота їхнього болю по такій невиджалуваній втраті а громаді Св. Юрія дав признання за їх працю для своєї церкви. Громаду в Ґримзбі він ставить за взірець іншим.

Пані Т. Д. Лиса у своїм слові підкреслила, щоб у пам'ять пок. Євгена зложити нев'янучий вінок на пресовий фонд. На цю пропозицію присутні зложили $27.00, а пані Дмитренко дала $5.00. З того $16.00 на прес. фонд журнала „Промінь".

Пан Дмитренко, батько пок. Євгена щиро подякував Всеч. о. Міненкові та учасникам жалібного прийняття за вислови співчуття, за слова розради, а членкам жіночого товариства — паням Вірі Ткаченко, Л. Монастирській та іншим за приготування обіду і всім учасникам за присутність, які прийшли, щоб пом'янути їх сина Євгена. Хай же ця вільна канадійська земля буде йому легкою.

Присутній.

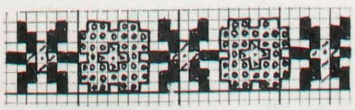

ВИШИВКА ДИТЯЧОЇ СУКОНКИ

Взір Полтавський виконаний стібнівкою і настилуванням. Нормальної величини взір надається для суконки на комірі і маншетах.

Краски: — контури чорні
/// зелена — DMC 469
xx синя — 826
vv жовта — 783
oo помаранчева — 740

Кольори дитячої суконки:

oo помаранчева
vv зелена
синя
■ чорна

Комітет Мистецтва і Музею
філії у Торонті.
Іванна Вахна, голова.

ДОМАШНЄ ГОСПОДАРСТВО

Начинена курка
(для зимного буфету або пікніку)

4 до 5 фунтова курка
2 ложечки соли
1 цибуля, дрібно посічена
3 ложки масла
1 фунт меленого телячого мяса
1/2 фунта курячих печінок, дрібно посічених (можна заступити телячою печінкою, яку треба змолоти; плівки відкинути)
1 пекарська булка, розмочена в молоці і витиснена до суха
2 яйці, зварені на твердо
2 свіжі помідори
2 яйці (сирі)
1/4 горнятка кислої сметани або більше
сіль і перець до смаку
2 зубці часнику
1 морква, покраяна в кістки
1 корінець петрушки, покраяної в кістки
6 галузок зеленої петрушки

Почистити курку і уважно вийняти всі кістки, лишаючи тільки крила і ноги; хребет має бути вийнятий зовсім. У містах це може зробити мясар за невеличку оплату. Мясо має триматися разом, щоб ніде не було порізане або ушкоджене. Натерти курку сіллю і лишити в холоді через ніч.

Приготовити начинку. Усмажити цибулю на маслі на блідо жовто. Додати мелену телятину і печінку і підсмажити разом. Булку витиснути з молока і перетерти через ситко разом з вареними яйцями і помідорами. Додати це до мяса і дати сирі яйця, сметану, сіль і перець до смаку.

Добре все разом вимішати. Якщо начинка виглядає загуста, дати трохи більше сметани.

Начинити начинкою курку. Зашити всі отвори. Приготовити чисту стирку, висмарувати її маслом і завинути курку в стирку, обвязуючи добре шнурочком, щоб курка затримала цілість. Вложити начинену курку до баняка, налити водою аж до верху, щоб курка була цілком покрита водою. До води дати часник, моркву, петрушку і дрібку соли. Варити дуже повільно від 1 до 2 години, залежно від віку курки. Найкраще спробувати, чи мясо мяке і готове. Уважати, щоб не переварити. Відставити з вогню і лишити курку в юшці, аж юшка остигне. Тоді вийняти курку і добре захолодити, найкраще через ніч. Крила відрізати, курку краяти поперечно. Подавати зимною з салатою.

Це є трохи більш вибагливий спосіб приготування начиненої курки, як звичайний, тому надається на гостинні прийняття, коли мається на пляні подати зимну перекусу.

Медівник Пух

½ горнятка жовтого цукру
2 ложки масла
1 горнятко топленого меду
5 яєць
1 горнятко квасної сметани
2½ горнят кейкової муки (пересіяної, відтак зміреної)
2 ложечки соди до печива
пів ложечки соли
1 ложечка цинамону

Утерти цукор з маслом до білости. Додати мід і дальше вбивати. Відділити жовтки від білків. Додавати по одному жовткові до маси і за кожним добре вбивати. Муку пересіяти з сухими складниками і додавати по трошки до маси вимішуючи добре. По муці додати по трохи сметани, вимішувати і знова додавати муку і сметану аж доки все не зужиється. На кінці уважно завинути в масу вбиту піну з білків. Не вбивати маси, тільки легко загортати і завивати піну, доки вся рівномірно не розмішається. Від того залежить пухкість медівника. Виложити у вимащену форму і пекти у вільній печі (325 ступнів) одну годину. До печі не заглядати першої пів години.

ЮШКИ З ГОРОДИНИ
Український борщ

Потрібно на 4-6 осіб:

3-4 бурячки
1 ф. мяса (воловина або худа свинина)
закришка (петрушка, кусник моркви, пів цибулі, два грибки, два цілі зубчики часнику)
коріння (пів лаврового листка, кілька зерен перцю)
чвертка капусти
½ ф. помідорів
1 мала цибулька
2 картоплини
2 ложки масла

Пошаткувати бурячки, кинути ложку масла на них, залити водою й варити. Окремо приставити мясо і дати до нього всю закришку й коріння і варити півтори години. Коли бурячки мякі і юшка готова, перецідити її на бурячки. Вкинути покроєну капусту і 1-2 картоплини, покраяні в великі кістки. Підварити, щоб змякло (не дати розваритись картоплі) і додати розварених помідорів, перетертих через ситко, нехай раз закипить. Вкінці вкинути січену цибульку, присмажену на маслі або солонині, як хто любить.

Подавати з пиріжками.

Сирівка з капусти

Потрібно:

½ головки солодкої капусти
½ склянки квасної сметани
1 ложка дрібно січеної цибулі
2 ложки дрібно січеного зеленого кропу
1 ложка червоної паприки, покраяної в пасочки
2 яблука
сок із 1 цитрини

Капусту почистити, дрібно пошаткувати, посолити, добре вимішати і залишити на ½ години. Видушити її. Яблука почистити, пошаткувати на яринній терці і вимішати всі складники разом. Виложити до салятирки.

Приготувати на кілька годин перед подаванням. Дуже добра до мяса.

Овочева сирівка

Потрібно на 4-6 осіб:

1 помаранча
2 грушки
2 банани
½ ф. винограду
1 яблуко
2 бросквині
сок із цитрини
цукор
1 склянка солодкої сметанки

Частинки помаранчі покраяти. Яблука, грушки і бросквині почистити і покраяти у пасочки. Банани покраяти в кружки. Виноград пообібрати зі шкірки і вийняти зернятка. Додати сок із цитрини і цукор до смаку. Вимішати. Залишити у холодільні на кілька годин перед подаванням. Подавати з битою сметанкою.

● Щоб зняти з посуду накип, прокип'ятіть в ньому воду з картопляним лушпинням. Замість води можна взяти оцет. Потім хай чайник або каструля постоять дві-три доби.

ЦІЛЮЩІ КОРЕНЕПЛОДИ

Який овоч має здатність посилювати виділення молока у годуючих матерів? Який овоч багатий на каротин — речовину, що перетворюється в нашому організмі у вітамін А? Відповідь на всі ці запитання одна — морква. Вона дуже корисна і легко засвоюється нашим організмом. Тому недивно, що страви з неї рекомендуються для лікувального і дитячого харчування.

У цьому коренеплоді багато вітамінів, вуглеводів, корисних мінеральних солей (особливо калію), вводити які корисно при серцево-судинних захворюваннях. Є в ній також солі кобальту і залізо, тому морква корисна недокрівним. Недаремно кажуть: від моркви — більше крові. Її вживають також при захворюваннях печінки та нирок.

Морквяний сік за своїми якостями є цінним засобом лікувального харчування і для дітей раннього віку. Його призначають і при інфаркті міокарда. Корисно знати, що каротин добре розчиняється і засвоюється, коли до моркви додавати масла, тому дуже корисно споживати терту моркву — варену, тушковану і смажену з жиром, особливо з олією.

Навіть недосвідчена господарка може приготувати з моркви багато смачних і корисних страв. Терта і підпечена до утворення кірочки морква, опущена в курячий бульйон, надає йому приємного кольору і аромату. Гарно нарізаною морквою прикрашають холодець, закуски.

Моркву з маслом готувати досить просто. Нарізану моркву кладуть в неглибоку каструлю, заливають холодною водою і тримають на вогні до кипіння. Потім кладуть на сито, дають стекти воді і тушкують з маслом (1 столова ложка вершкового масла, 1 склянка води чи м'ясного бульйону), додають чайну ложечку цукру, сіль. Тушкують на помірному вогні до готовності, час від часу струшуючи каструлю, щоб морква не пригоріла.

А ось як у Чехословаччині домашні господарки готують смачний салат з вареної моркви: беруть 300 г моркви, 30 г цибулі, 2 столові ложки олії, цукор, сіль і оцет — до смаку.

Нарізану моркву кладуть у невелику кількість киплячої води (щоб тільки не підгоріла) і варять. Потім в охолоджену моркву додають дрібно нарізаної цибулі та олії.

Так само корисні столові буряки. Їх цінять кулінари, домашні господарки, лікарі. В буряках багато вуглеводів (більше, ніж у моркві), корисних мінеральних солей, вітамінів.

Свіжий буряковий сік з медом широко застосовується при атеросклерозі — захворюванні літніх людей — і гіпертонії.

Взимку буряки на підвіконні допомагають створити вітамінний город. Їх коренеплоди легко проростають в ящику чи квіткових горщиках. У листі буряків більше вітаміну С і фолієвої кислоти, що бере участь у кровотворенні, ніж у самому коренеплоді.

Це корисне пюре може виготовити кожна господарка. Щоб приготувати пюре, відварюють 250 г буряків, очищають їх і пропускають через м'ясорубку, потім трохи тушкують, додають мелених білих сухарів, підсмажених у маслі, солять, заливають молоком, додають цукру й оцту. Таке пюре особливо добре до м'ясних страв.

Приємного запаху першим стравам надає петрушка. Вона теж сприяє кращому засвоєнню їжі. Особливої уваги варте листя цього коренеплоду — багатюще джерело вітамінів.

Б. Биков.

ОСОБЛИВОСТІ ХАРЧУВАННЯ ЛЮДИНИ РОЗУМОВОЇ ПРАЦІ

Смачно, досхочу поїсти! Як це привабливо звучить. Проте треба подумати над іншим. Хай людині фізичної праці після тяжкої роботи треба їсти більше, щоб відновити втрачені сили; але людині розумової або легкої фізичної праці переїдатися тільки шкідливо.

Їжа потрібна нам для поповнення енергетичних витрат на звичайні прояви життя, для відтворення живої матерії, для безперервного оновлення і перебудови тканин, що відбувається в організмі незалежно від віку. Але кожна людина повинна сама відповідно до способу життя і праці регулювати кількість та якість їжі і складати режим харчування.

Їжа є, так би мовити, будівельним матеріалом, від якого залежить правильний перебіг життєвих процесів в організмі. Нестача, а інколи зайвина деяких поживних елементів призводить спочатку до непомітних порушень обміну речовин, а потім до явних змін в організмі і кінець кінцем до захворювання. От чому треба, щоб раціон був біологічно повноцінним, тобто складався з усіх необхідних людині поживних речовин, причому в потрібних кількостях.

Кожна людина повинна пам'ятати, що надлишок їжі не є раціональним. При високій калорійності в ній нерідко буває надміру багато одних харчових складників і бракує інших.

Дуже шкідливо переїдатися, бо від цього відкладається зайвий жир і виникають хвороби серця, судин, печінки тощо. Про це особливо повинні пам'ятати люди нефізичної праці, витрата енергії у яких порівняно невелика.

Різні овочі — картоплю, капусту, буряки, моркву, редиску, редьку, огірки, помідори, цвітну капусту, а також зелень — петрушку, салат, шпінат, щавель, кріп тощо — треба широко використовувати в раціоні і вживати їх кожного разу, як закуску або гарнір.

Намагання більше споживати їжі тваринного походження, нерідко зовсім нехтуючи рослинну, нічим не виправдане, бо їжа тваринного походження не має в собі всіх необхідних людині речовин.

І знов-таки ні при яких обставинах (навіть зрідка, на свята) не можна переїдатися, бо, як сказано, від цього відкладається баластний жир і порушується обмін холестерину — головного винуватця атеросклерозу, інфарктів, крововиливів у мозок тощо.

При цьому обов'язково для всіх додержувати режиму споживання їжі. Їсти слід чотири рази на день невеликими порціями або в крайньому разі — тричі. Сніданок має становити близько 30—35 процентів, обід — близько 45, вечеря — близько 20 процентів, а при чотириразовому харчуванні її можна довести до 10—15 процентів загальної кількості їжі. Вечеряти треба легенько і не пізніш, як за дві години до сну.

Їжа повинна бути різноманітна, приємна на смак і приготовлена так, щоб у ній максимально зберігались поживні речовини.

В. Партешко,
кандидат медичних наук.

На нев'янучий вінок в першу річницю смерти нашої сестри, добр. бл. п. Катерини Тріски, яка упокоїлась 15-го вересня 1969 р., складаємо на журнал „Промінь" $15.00.

Іван і Анна Граблюк, Торонто.

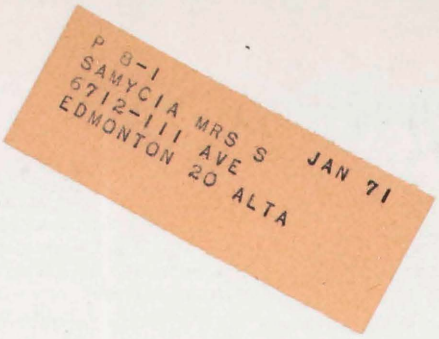

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

СУМКІВЕЦЬ

Батьки і матері — подбайте, щоб ваші доростаючі діти були передплатниками цього журнала. Це для них він редагується і друкується. Поручіть його своїм знайомим. „Сумківець" заслуговує вашої піддержки й уваги.

Журнал „Сумківець" виходить що три місяці. Містить матеріяли спеціяльно для української молоді. Передплата $2.00 на рік.

Замовлення посилати на адресу:

S U M K I V E T S'
1240 Temperance Street
Saskatoon, Sask.

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „С Л О В О"

ДОКІЯ ГУМЕННА

ЗОЛОТИЙ ПЛУГ

Роман

У книжці знайдете зарис актуальних проблем сьогоднішнього дня на тлі минувшини, у химерному переплетенні сучасної й давноминулої епох.

292 стор. Тверда оправа. Ціна $5.00.

Замовлення надсилати на адресу:

D. HUMENNA
c/o The Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc.
206 W. 100th Street, New York, N.Y. 10025, U.S.A.

ТРИ СИЛЬВЕТКИ

В цій книжці широко описано про життя і творчий шлях Марка Вовчка, Л. Українки і О. Кобилянської. Поручуємо „Три сильветки для прочитання членкам, для тих, що будуть готовити реферати, для спільного читання на вечорах.

Цю книжку опрацював кілька років тому проф. Леонід Білецький. До редакції „Промінь" звертаються поодинокі читачі за інформаціями за подібними матеріялами. Щиро поручаємо її всім зацікавленим

Ціна її $1.50.

З а м о в л я й т е

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA
620 Spadina Ave.
Toronto 179, Ont.

ТИМ, ЩО ЛЮБЛЯТЬ ВИШИВАТИ

UKRAINIAN EMBROIDERY DESIGNS AND STITCHES

Опрацювала Анастасія Рурик

так називається книжка вишивок і стібів, написана в англійській мові. Багато ілюстрована, 12 сторінок взорів вишивок, 8 з них в кольорах, багато ілюстрованих взірців на вишивання декоративних подушок, обрусів, доріжок, рушничків з показником кольорів ниток. Є взори вишивок полтавського вирізування, роблення мережок. Стіби показують як легко навчитись вишивати гладдю, низинкою, яворівкою та багато інших стібів.

Книжка має 130 сторін друку, широкий формат, вигідний для розміщення взорів, спеціяльна оправа, щоб книжка легко відкривалась.

Книжку видав Союз Українок Канади.

Продається по $4.00 з пересилкою.

ЩОЙНО ВИЙШЛА З ДРУКУ ЦІННА ПРАЦЯ ПРОФ. Д-Р Н. ПОЛОНСЬКОЇ-ВАСИЛЕНКО

„ВИДАТНІ ЖІНКИ УКРАЇНИ"

Цікава змістом, цінна історичним минулим, в якім насвітлено найбільш видатні постаті українських жінок дала нам авторка працю, а зокрема в 1000-ліття смерти Великої Української Княгині Ольги, якій присвячено поважну частину в розділі княжок доби. Головні розділи книжки:

Жінки княжої доби
Українські жінки Литовсько-Польської доби
Жінки доби Гетьманщини
Українські жінки XIX—XX ст.

Книжка дуже гарно видана, на дорогім папері, багато ілюстрована в мистецькій полотняній оправі. Стор. 160. **Ціна . . $6.00**

Замовляти в Союзі Українок Канади на адресу:

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N of CANADA
620 Spadina Ave., Toronto 4, Ont.